

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krypno na lata 2021 - 2030

Spis treści

Wstęp.....	3
ROZDZIAŁ I MERYTORYCZNE PODSTAWY OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
1.1. Podstawa prawna Strategii	4
1.1.1. Dokumenty krajowe.....	4
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne.....	4
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	5
2.1. Charakterystyka gminy.....	5
2.1.1. Położenie.....	5
2.1.2. Ludność.....	6
2.1.3. Oświata	7
2.1.4. Kultura i sport	8
2.1.5 Pomoc społeczna	11
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne.....	15
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	16
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	17
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Krypno. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	22
2.2.2.1. Ubóstwo	23
2.2.2.2. Niepełnosprawność	24
2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba.....	25
2.2.2.4. Bezrobocie.....	25
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza	27
2.2.2.6. Uzależnienia	28
2.2.2.7. Przemoc w rodzinie	30
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Krypno	31
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Krypno w opinii dorosłych mieszkańców	33

2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Krypno – dorośli mieszkańcy	33
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Krypno	40
2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Krypno	45
2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Krypno	49
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	63
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	63
2.4.2. Analiza SWOT	67
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KRYPNO NA LATA 2021-2030	71
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	71
3.2. Realizacja strategii	74
3.2.1. Cele i kierunki działań	74
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	83
3.2.3. Źródła finansowania	84
Spis tabel	85
Spis wykresów	85

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Krypno na lata 2021-2030.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE PODSTAWY OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno na lata 2021-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno na lata 2021-2030 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno na lata 2021-2030 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Krypno;
- Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Krypno;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Krypno.

RODZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Krypno położona jest w północno-wschodniej Polsce w województwie podlaskim, w powiecie monieckim, na północny zachód od Białegostoku. W jej bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się gmina Dobrzyniewo Duże, Knyszyn, Mońki, Trzcienne i Tykocin. Siedzibą władz gminnych jest wieś Krypno Kościelne.

Gmina Krypno jest gminą wiejską i znajduje się w przedziale gmin najmniejszych poniżej 5000 mieszkańców. Jej powierzchnia wynosi 112 km², a stan ludności 4031 osób. Znaczną część jej terenu stanowią grunty rolne (86%). Pozostałą część obszaru gminy stanowią grunty leśne (9%), grunty zabudowane i zurbanizowane (3%) i nieużytki (1,4%). W gminie Krypno znajduje się 15 miejscowości w ramach 16 sołectw.

Wykres 1 Mapa województwa podlaskiego

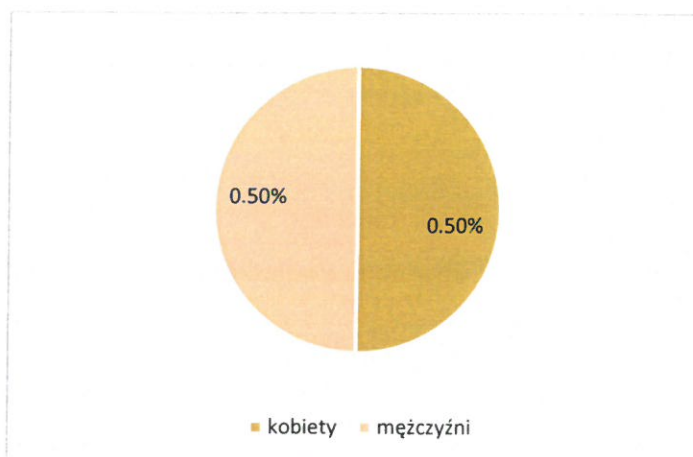

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Krypno

2.1.2. Ludność

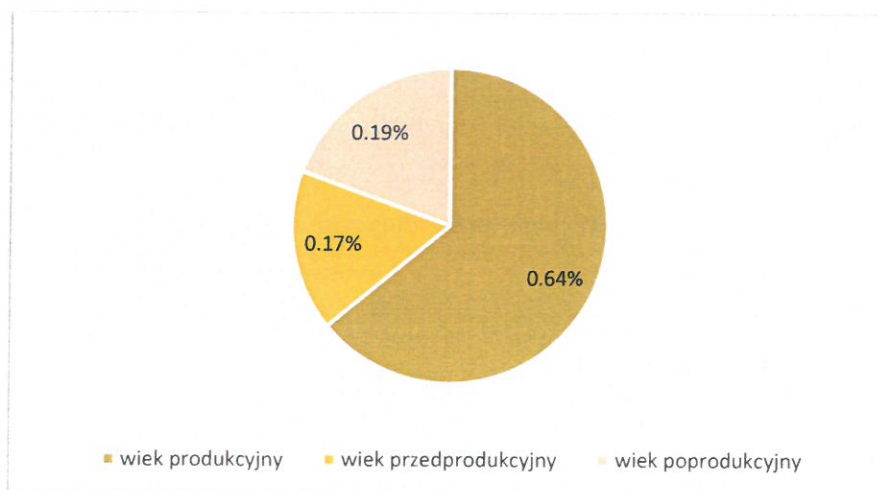
Gmina Krypno to gmina wiejska. Należy do województwa podlaskiego, powiatu monieckiego. Gmina Krypno ma 3 973 mieszkańców, z czego 50,1% stanowią kobiety, a 49,9% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 7,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 2 Liczba mieszkańców - płeć

Gmina Krypno ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -25. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,27 na 1000 mieszkańców gminy Krypno. W 2019 roku urodziło się 31 dzieci, w tym 51,6% dziewczynek i 48,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 499 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,65 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 3 Ludność Gminy Krypno w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe

64,0% mieszkańców gminy Krypno jest w wieku produkcyjnym, 16,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym².

2.1.3. Oświata

Stałe wydarzenia kulturalne w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Krypnie:

1. Akademie szkolne:

- Święto Niepodległości,
- Jasełka,
- Powiatowy Konkurs Piosenki i Pieśni Religijnej im Jana Pawła II,
- Święto Konstytucji 3 Maja,
- Święto Patrona Szkoły.

2. Wycieczki uczniów do kina, teatru, muzeum.

3. Koncerty muzyków Opery i Filharmonii Podlaskiej w formie lekcji muzyki.

Działania profilaktyczne prowadzone przez szkołę wynikają ze Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego. W obecnym czasie (nauczanie zdalne) ich realizacja jest utrudniona i polega przede wszystkim na udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom w formie online, a w trudniejszych przypadkach w szkole.

Pomoc udzielana jest przez pedagoga, psychologa oraz wychowawców klas w formie:

- porad i konsultacji dla uczniów i rodziców,
- lekcji wychowawczych prowadzonych przez pedagoga i psychologa zgodnie z potrzebą zgłaszaną przez nauczycieli,
- kierowania uczniów na badania do poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- działań interwencyjnych i uruchamianiu procedur w przypadku zachowań ryzykownych młodzieży,
- pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów uczniów wynikających z trudnej sytuacji szkolnej, osobistej lub rodzinnej,
- zajęć wychowawczych promujących zdrowy styl życia i zdrowe odżywianie,
- udostępniania uczniom materiałów dotyczących profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych,

Powyższa tematyka realizowana jest w formie :

- zajęć wychowawczych online z uczniami,

² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krypno, dostęp: 29.05.2021 r., godz. 9.21.

- spotkań indywidualnych z uczniami i ich rodzicami w szkole (w trudnych przypadkach),
- rozmów telefonicznych,
- zajęć terapeutycznych (rewalidacja, zajęcia,
- korekcyjno-kompensacyjne) zaleconych w opiniach i orzeczeniach poradni psychologiczno – pedagogicznej,
- spotkań online z pedagogiem szkolnym w ramach innowacji pedagogicznej "Blżej siebie, dalej od uzależnień",
- postów o tematyce wychowawczo-profilaktycznej w mediach społecznościowych (facebook): "Pedagog, Psycholog i Rodzice" - dla rodziców uczniów ZSP w Krypnie, "Gabinet pedagoga i psychologa ZSP Krypno", "Świetlica".

2.1.4. Kultura i sport

W roku 2020 roku na terenie gminy Krypno działalność kulturalna była prowadzona w Gminnym Ośrodku Kultury w Krypnie i sześciu świetlicach wiejskich (Góra, Kruszyn, Ruda, Zastocze i dwie świetlice w Długołęce).

17.02.2020 r. – Wójt Gminy Krypno rozwiązał umowę użyczenia budynku w Peńskich na prowadzenie świetlicy wiejskiej przez GOK. 02.03.2020 r. podpisano umowę na użyczenie budynku w Rudzie (dawna szkoła) na prowadzenie świetlicy wiejskiej.

Miniony 2020 rok był czasem bardzo trudnym, także dla instytucji kultury. Pandemia wpłynęła bardzo negatywnie na tę branżę. Konieczność zawieszenia większości działań, brak kontaktu z uczestnikami, brak dochodów z tytułu wynajmu sal, a dodatkowo brak konkretnych rozwiązań i uregulowań prawnych wprowadziło zamęt, wielkie straty społeczne i ekonomiczne.

Tylko początek roku 2020 (styczeń i luty) oraz część okresu wakacyjnego pozwoliło na przeprowadzenie stacjonarnych wydarzeń.

Jeszcze na początku roku prowadzone były stałe zajęcia dla dzieci i młodzieży (zajęcia muzyczne i taneczne dla dzieci i dorosłych, plastyczne, szachowe, fotograficzne i mażoretkowe, treningi na trampolinach). W dwutygodniowej akcji zorganizowanego wypoczynku podczas ferii zimowych w GOK-u w Krypnie i świetlicach wiejskich w Górze, Długołęce, Kruszynie, Zastoczu – wzięło udział 90 dzieci.

Zorganizowano także spotkanie: warsztaty kosmetyczne Mary Kay, oraz z okazji Dnia Kobiet - Babski Wieczór „Między nami kobietami”, w którym wystąpiła m.in. grupa

„Przebojowe Babki” z Długołęki z widowiskiem obrzędowym. Wzięło w nim udział około 50 kobiet.

Współpracowano z różnymi organizacjami przy uroczystościach typu:

- Bal Sportowca,
- Bal Karnawałowy,
- Bal Koła Łowieckiego.

Trudny czas pandemii zmobilizował także do wzięcia udziału w akcji „Krypno szyje maseczki”. Część materiałów została sfinansowana przez Urząd Gminy Krypno, a część Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego i mieszkańców Gminy Krypno.

Pomimo wprowadzenia obostrzeń podejmowano wszelkie próby pozostania w kontakcie z uczestnikami, szczególnie w formule online, czego przykładem są dwa konkursy dla dzieci i młodzieży:

- plastyczny „Witaj Wiosno”,
- fotograficzny „Moja mama w obiektywie”.

Urozmaicona została oferta GOK tworząc i rozdając kreatywne pakiety wraz z filmami instruktażowymi. GOK w Krypnie wspiera Podlaski Klub Sportowy „Na Szczyt” - w ramach udostępnienia Sali odbywają się tu także zajęcia Karate.

W 2020 r. dzięki dofinansowaniu Zarządu Powiatu Monieckiego przeprowadzono 2 wydarzenia o zasięgu powiatowym:

1. Powiatowy Konkurs Fotograficzny im. Mariusza Olkowskiego „Między Biebrzą a Narwią”.
2. Wydarzenie kulturalne „Rodzinne wspomnienia - pamięć i szacunek” - spotkanie (online) z historykiem Robertem Radzikiem oraz konkurs historyczno-plastyczny „Drzewo genealogiczne mojej Rodziny”.

GOK w Krypnie pozyskał także dofinansowanie w wysokości 30.000 zł z Narodowego Centrum Kultury na realizację projektu „Kulturalna pobudka 2” w ramach programu _Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne. Projekt ten był realizowany w dwóch etapach. W pierwszym etapie została opracowana diagnoza potencjału kulturowego Gminy Krypno. Drugi etap to realizacja 7 z 10 zgłoszonych przez mieszkańców inicjatyw kulturalnych w okresie wrzesień-listopad 2020r. Były to:

- „Wesele, hej wesele” - KGW w Długołęce,
- „Gdzie się podziały tamte prywatki?” - Obywatele i Obywatelki,
- „Jak nie My to kto?” - Belfry ze szkoły w Długołęce,

- „Kuchnia wczoraj i dziś” - Seniorki,
- „Twórcze wieczorki w Zastoczu” - Mieszkańcy Zastocza,
- „Na lewo, na prawo, w Górę i w dół” - Góraneczki,
- „Świat z innej bajki w Bajkach” - Bajczanki.

Mimo wielu przeciwności, wszystkie inicjatywy zostały pomyślnie zrealizowane.

GOK otrzymał grant z Fundacji ORLEN na realizację projektu „Pora Seniora” skierowanego do osób 50+ zamieszkałych w naszej gminie.

Pierwsze spotkania odbyły się jeszcze pod koniec roku 2019, a kolejne w pierwszych miesiącach 2020r. Były to warsztaty kulinarne, artystyczne, marsz Nordic Walking.

W ramach współpracy z mieszkańcami grupy nieformalne, w skład których wchodziłi pracownicy GOK złożyli wnioski do programu Podlaskie lokalnie. Otrzymano dofinansowanie na realizację dwóch projektów:

- „Oj, będziemy plotły” - warsztaty makramy dla dorosłych oraz wystawa,
- „Dmuchawce, latawce, wiatr” - 7 warsztatów w 6 miejscowościach na terenie gminy Krypno - udział 126 osób,
- Dzień Latawca - piknik rodzinny oraz rodzinna wycieczka do Augustowa.

Ponadto przeprowadzono kilka konkursów online, w tym z dofinansowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (łącznie 2500 zł), akcję „Wirtualne Mikołajki” z paczkami świątecznymi dla 80 dzieci, konkurs „O! Choinka”, wystawę malarską malarki Mirosławy Lelusz, wystawę: „BITWA WARSZAWSKA - 18 decydująca bitwa w dziejach świata”, Marsz Nordic Walking. Pod koniec roku 2020 rozpoczęto zbieranie monideł od naszych mieszkańców do wystawy „MONIDŁO – malowany portret”.

Pracownicy GOK wsparli „Akcję zbiórki środków na zakup leku dla Nikosia chorego na SMA” oraz "Zbiórkę żywności dla strażaków walczących z pożarem w Biebrzańskim Parku Narodowym", którą zorganizowała sołtys Krypna Wielkiego będąca jednocześnie pracownikiem GOK.

GOK w Krypnie, poza wymienionymi wyżej wydarzeniami, prowadzi także corocznie takie imprezy i wydarzenia jak:

- Dni Krypna,
- Gminny Festiwal Piosenki Przedszkolnej „Mama, Tata i Ja”,
- Gminny konkurs bożonarodzeniowy,
- Akcje wypoczynku dla dzieci: „Ferie” oraz „Wesołe lato”,
- Warsztaty świąteczne,

- Piknik Rodzinny,
- Wieczorek Patriotyczny z okazji Święta Niepodległości,
Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Krypnie działają zespoły:
 - Długołęczanki - zespół śpiewaczy z ponad 40-letnią tradycją, powstały w 1973 r. Zdobywał nagrody powiatowe, wojewódzkie. Trzykrotnie brał udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, gdzie w 1981 roku zdobył I miejsce i Złotą Basztę. Zespół śpiewa tradycyjne pieśni z terenu Podlasia, przekazywane z pokolenia na pokolenie, występuje w strojach ludowych.
 - Kapela Mietka Buraka_ - kapela ludowa, składająca się z trzech muzyków (akordeon, bęben, skrzypce), grająca tradycyjne melodie ludowe na różnego rodzaju festynach, jarmarkach, kiermaszach. Kapela jest stałym elementem Biesiady Miodowej w Kurowie, swoją muzyką zaprasza gości do tańca oberków, polki, krakowiaka.
 - Kapela Juliusza Kublika i Antoniego Nowickiego - kapela gra w dwuosobowym składzie - harmonia pedałowa i skrzypce. Najchętniej gra do tańca lub przy innych okazjach, które integrują muzykantów z pozostałymi uczestnikami. Repertuar zaś jest czerpany w przekazie bezpośrednim od okolicznych harmonistów, przez lata zajmujących się ogrywaniem zabaw i wesel.
 - Zespoły mażoretkowe: Astrum, Afera, Afera Mini 1 i _Afera Mini 2 - dziewczęta występują na pokazach estradowych i paradach ulicznych, prezentując choreograficzne układy taneczno-marszowe, zonglując i podrzucając przy tym pałeczki. Nasze zespoły w 2019 r. zajęły II miejsce w Międzynarodowych Prezentacjach Mażoretek, Tamburmajerek i Cheerlederek POM-PA.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Krypno w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krypnie. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie z Uchwałą NR XIX/116/2020 Rady Gminy Krypno z dnia 4 września 2020 r. w sprawie przyjęcia nowego statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krypnie Ośrodek wykonuje:

- ✓ zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta Krypna,
- ✓ zadania zlecone z zakresu administracji rządowej;
- ✓ działania ośrodka mają na względzie utrzymanie spójności rodziny, społeczności lokalnej i są ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności i aktywności tak rodzin jak i społeczności celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek koordynuje również realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- ✓ analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- ✓ rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach z funduszu alimentacyjnego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie świadczenia „Dobry Start”;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie Karty Dużej Rodziny;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie pomocy materialnej o charakterze socjalnym;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie dodatku mieszkaniowego i energetycznego;
- ✓ realizacja programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach powyższych zadań Ośrodek wykonuje :

1. zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, do których należą:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- ✓ sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- ✓ organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;

- ✓ sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- ✓ dożywianie dzieci;
- ✓ kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- ✓ pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- ✓ utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. zadania własne gminy do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- ✓ podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- ✓ współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

3. zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie, do których należą:
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
 - ✓ organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
 - ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. zadania zlecone gminie, wynikające z innych ustaw, mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po zapewnieniu odpowiednich środków.
5. inne zadania określone uchwałami Rady Gminy Krypno oraz zarządzeniami wójta Gminy Krypno.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

W 2019 roku w gminie Krypno stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 39 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 9,90 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Krypno wynosi 84,00% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Krypno najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 5,55 (wykrywalność 75%) oraz przeciwko mieniu

- 3,09 (wykrywalność 56%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,84 (100%), o charakterze gospodarczym - 1,11 (80%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,39 (93%)³.

Tabela 1 Przestępstwa (oszacowane) na terenie Gminy Krypno

Przestępstwa	2019	2020
kryminalne	21	22
gospodarcze	4	4
drogowe	10	11
przeciwko zdrowiu i życiu	2	2
przeciwko mieniu	12	12

Zródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krypno#poziom-przestepczosci

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczową, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

³ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krypno#poziom-przestepczosci

Na terenie Gminy Krypno zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krypcie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne

mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu województwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno-rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie. Jego wysokość stanowi różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.

2. Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne- udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej. Współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży Pomagają sporządzić pozwody do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności. Biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka. Pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową. Ponadto przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji. Podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

3. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

4. Sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych.

5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone

osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

6. Ośrodki wsparcia- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

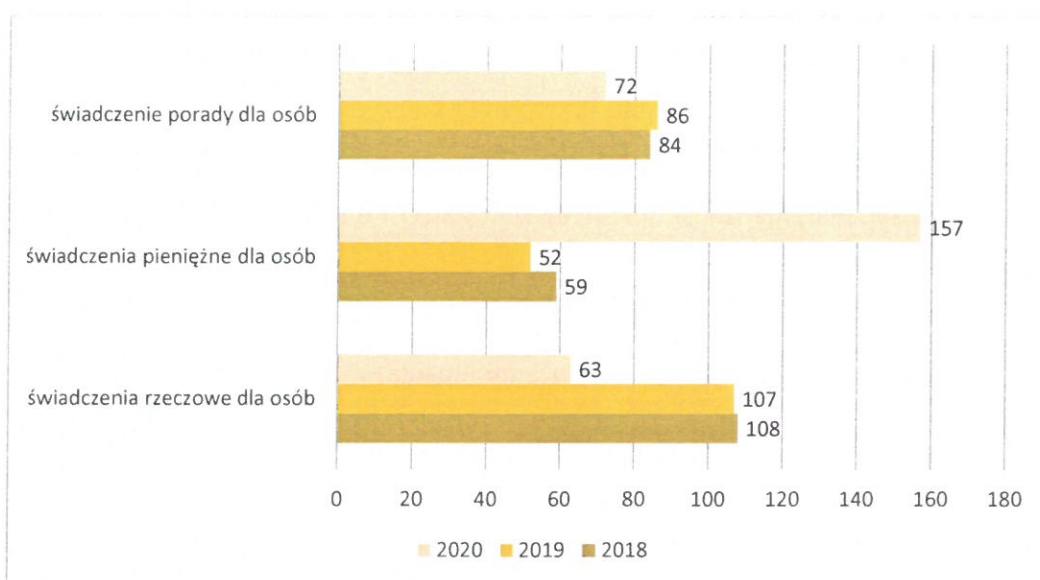
7. Rodzinne domy pomocy – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,

8. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

9. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

10. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym.

Wykres 4 Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Krypno. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Krypno są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie.

Tabela 2 Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS

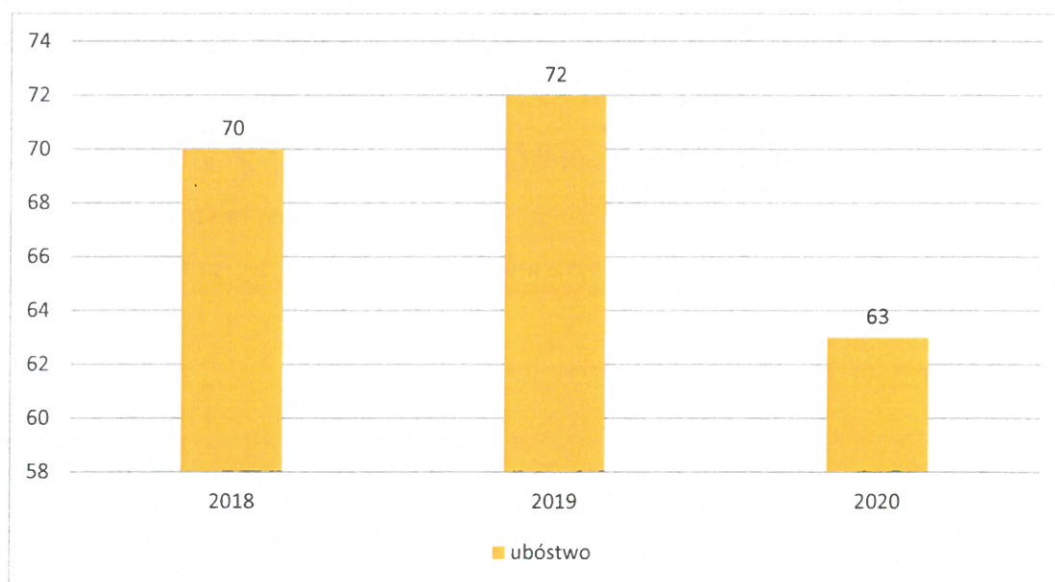
	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	29	19	17
Bezrobocie	37	37	31
Osoby dotknięte klęską żywiołową	1	0	0
Ubóstwo	70	72	63
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	13	21	27
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	11	17	12
Alkoholizm	2	0	0
Inne	35	22	15

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezadbaności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osób niepełnosprawnych, grup mniejszościowych, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.

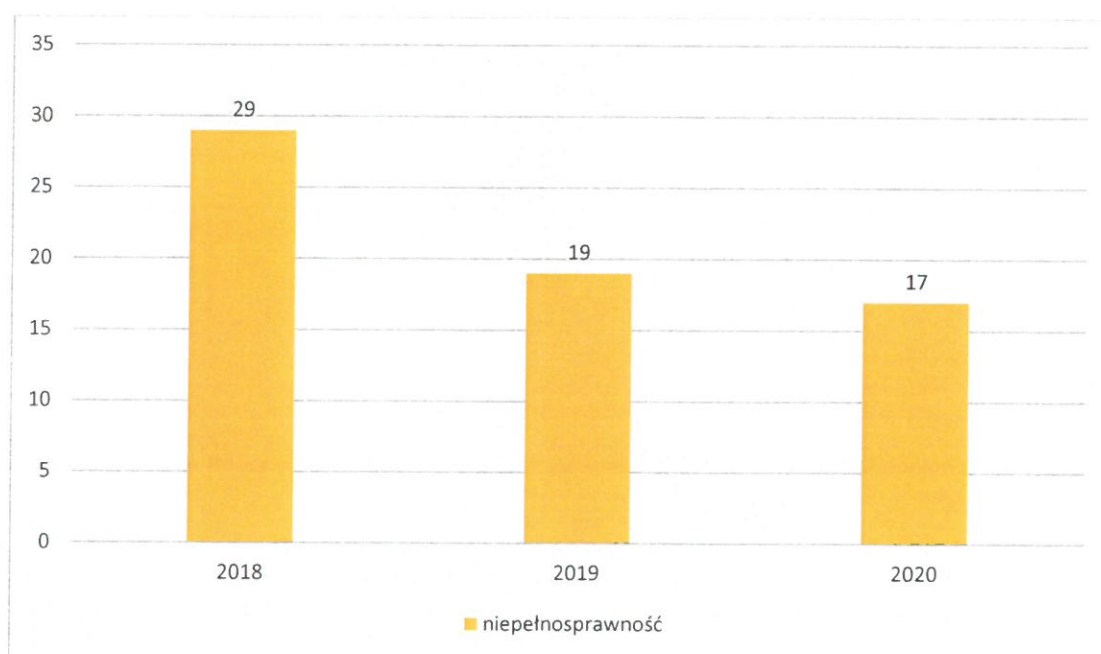
Dane GOPS w Krypnie wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2018 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 70 rodzin z terenu gminy, w 2019 roku było to 72 rodzin, natomiast w 2020 liczba ta zmniejszyła się do 63 rodzin.

Skala problemu ubóstwa w Gminie Krypno w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.2.2. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 6 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Krypnie wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2018 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności było 29 rodzin, a w roku 2019 liczba ta spadła do 19 rodzin. Natomiast w roku 2020 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmalała do 17 rodzin.

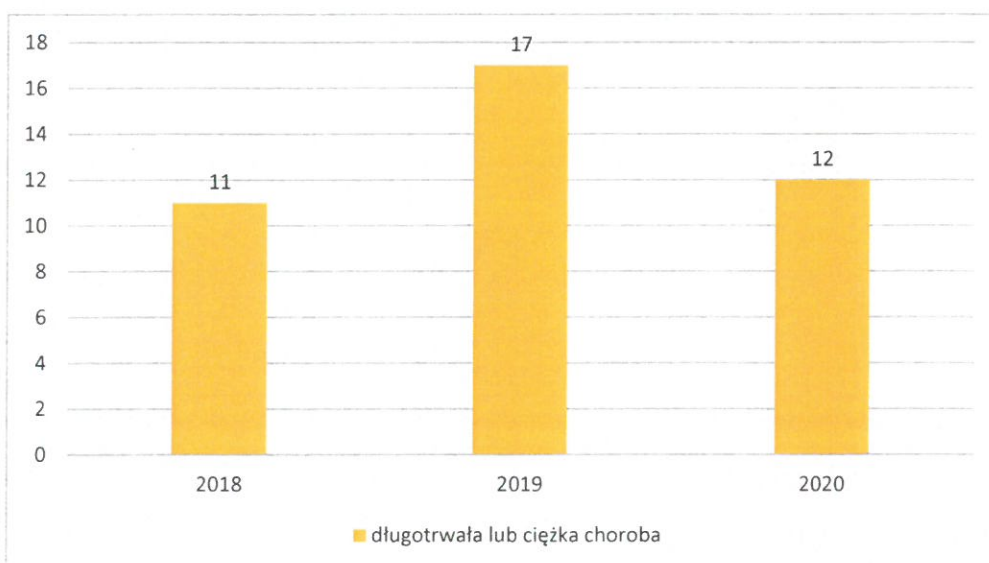
Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020.

W 2018 roku w Gminie Krypno wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 11 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin wzrosła do 17 rodzin, a w roku 2020 zmalała do 12 rodzin.

2.2.2.4. Bezrobocie

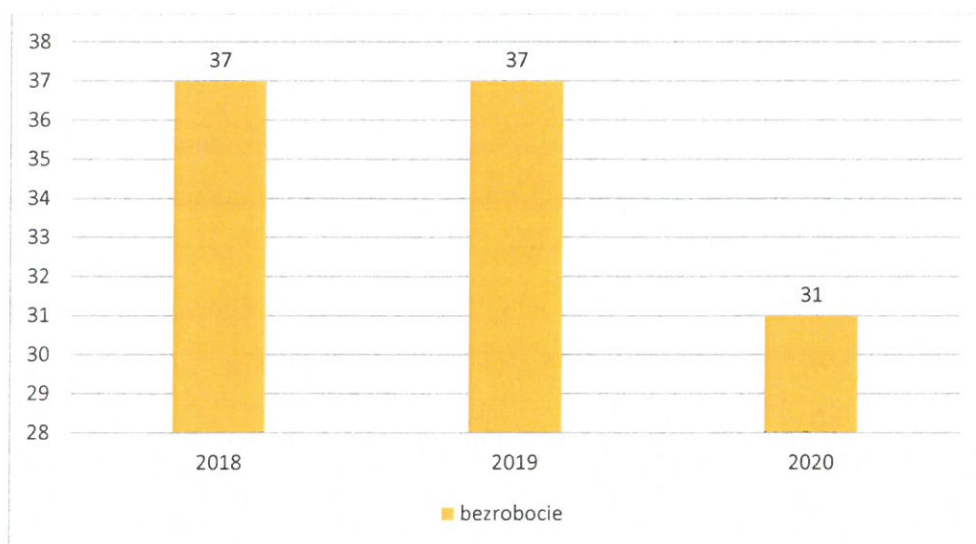
Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż.

Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Krypno wynosiło w 2019 roku 6,5% (6,7% wśród kobiet i 6,4% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Krypno 114 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 29 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -85⁴.

70,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Krypno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 7,8% w przemyśle i budownictwie, a 4,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁵.

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Krypnie wskazują, że w latach 2018-2019 obserwuje się stagnację liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2020 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 31 rodzinom w gminie.

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krypno#rynek-pracy

⁵ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krypno#infoPrac1k

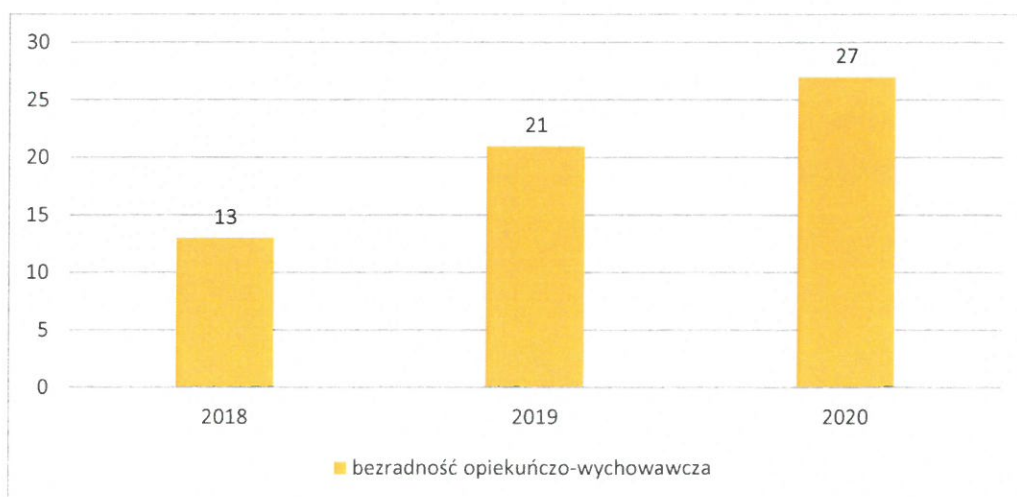
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.

W 2018 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Krypno stwierdzono wśród 13 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin zwiększyła się do 21 rodzin, natomiast w 2020 liczba ta ponownie zwiększyła się do 27 rodzin.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w pieczy zastępczej.

2.2.2.6. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Tabela 3 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem	163	154	170
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	2	0	0

Tabela 4 Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie

	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	36	48	92
Rodziny z problemem alkoholowym	11	14	32

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten jest realizowany zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa sposób realizacji przez Gminę Krypno zadań określonych w art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadań określonych w ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Natomiast do zadań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności:

- ✓ inicjowanie, monitorowanie i ocena działań w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- ✓ prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Krypno, oraz kontroli oświadczeń przedsiębiorcy o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży,
- ✓ wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w stosownej uchwale Rady Gminy Krypno, a także zgodności z zasadami określonymi

w przepisach art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- ✓ współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- ✓ udział jej członków w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- ✓ inicjowanie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla młodzieży,
- ✓ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2.2.2.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, groźących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Krypno.

Zespół Interdyscyplinarny w Krypnie działa na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poza tym, do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi:

- ✓ kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy;
- ✓ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej oraz podejmowanie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb;
- ✓ zbieranie i przekazywanie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, Policji, Oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

W związku z procedurą Niebieskich Kart w 2018 roku sporządzono 16 przez Policję. W 2019 roku sporządzono 20 przez Policję. W 2020 roku wszczęto 11 procedur, w tym 10 przez Policję a 1 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Krypno

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krypno na lata 2021 - 2030* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy i wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie czterech

komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy oraz uczniów szkół zlokalizowanych w Gminie Krypno. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

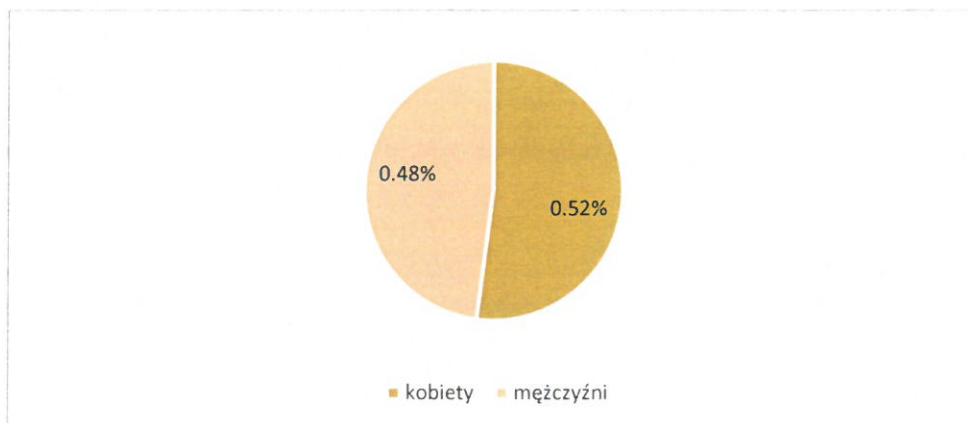
Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Krypno rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko wystąpienia braków danych⁶.

⁶ Diagnoza Problemów Społecznych Gminy Krypno

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Krypno w opinii dorosłych mieszkańców

Poniższe dane pochodzą z Diagnozy Problemów Społecznych Gminy Krypno. Jest istotne, aby przy tworzeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wziąć pod uwagę badania przeprowadzone w Gminie Krypno. W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Krypno wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 52% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 48% mężczyźni.

Wykres 10 Płeć respondentów

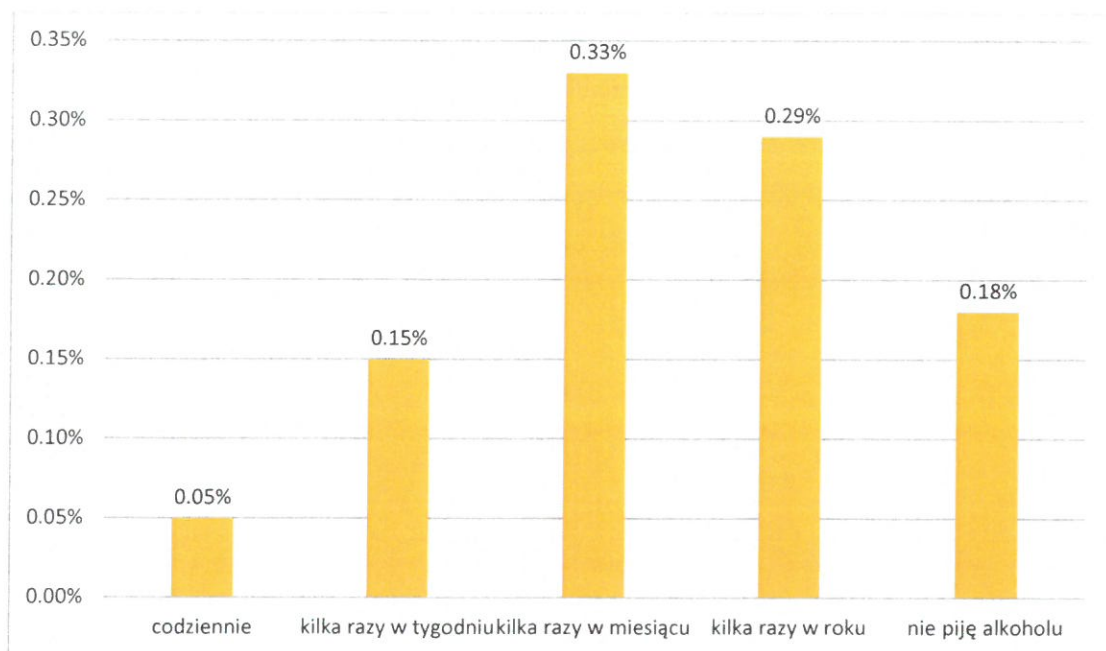

2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Krypno – dorośli mieszkańcy

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Krypno zbadano zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów.

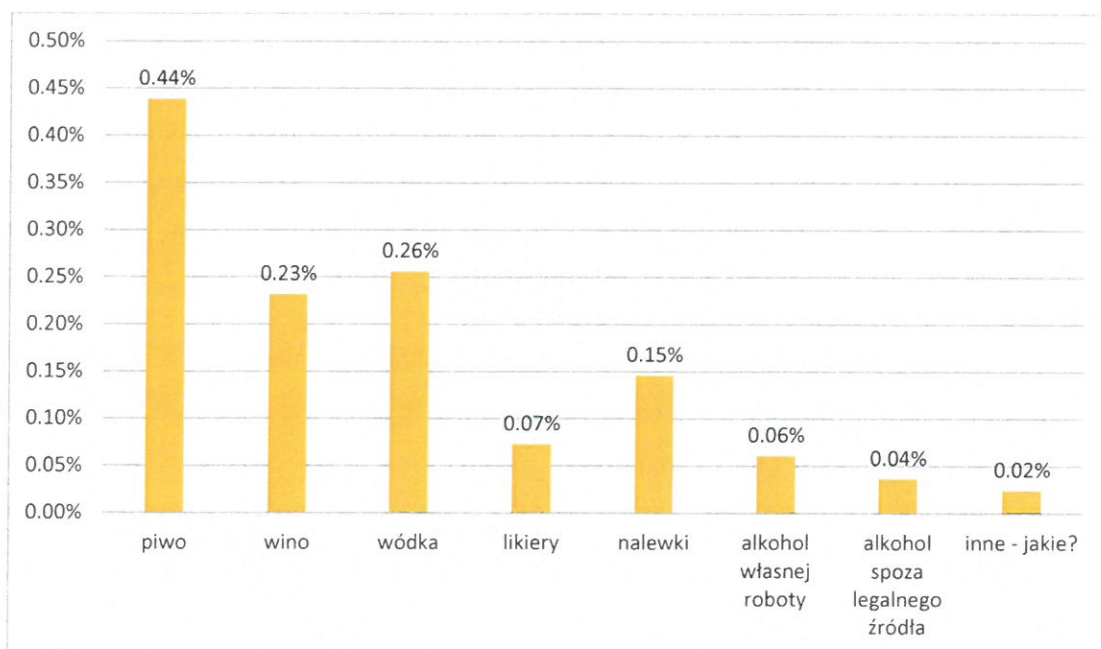
Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. Niepokojący jest fakt, iż 5% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie, 15% pije kilka razy w tygodniu. Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 33% osób, również 29% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 18% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie jest dość powszechny lecz umiarkowany.

Wykres 11 Jak często Pan/Pani spożywa alkohol?

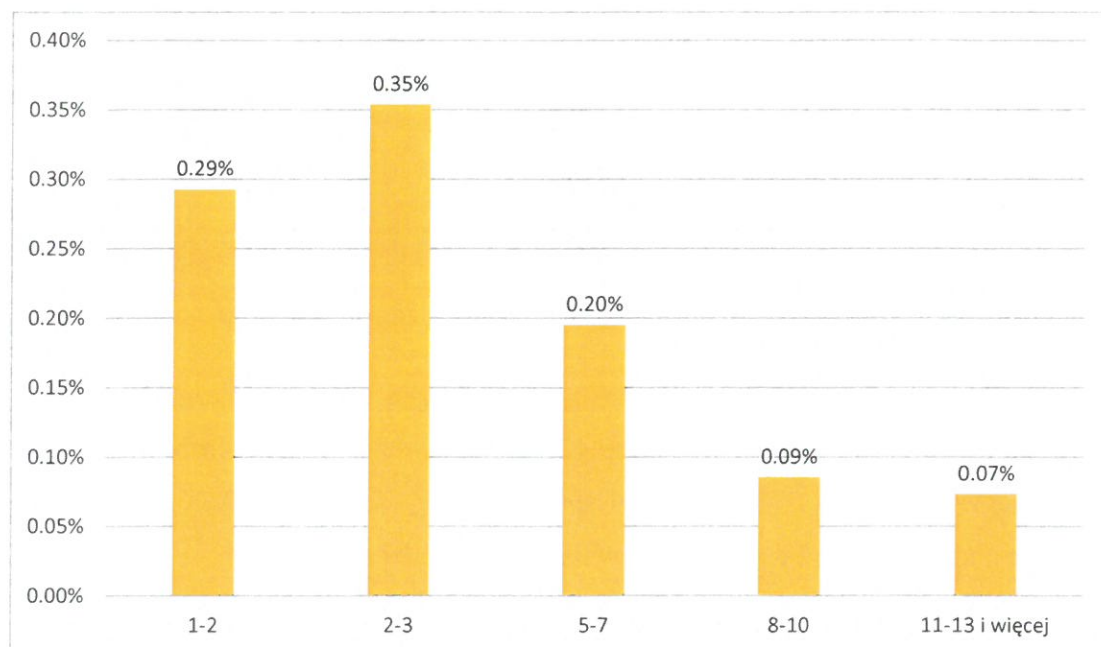
Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (43,90%), wino (23,17%), wódkę (25,61%), alkohol własnej roboty (6,10%), nalewki (14,63%), likiery (7,32%), alkohol spoza legalnego źródła (3,66%), a także „inne, jakie?” respondenci odpowiadali (2,44%): whisky bądź wódki smakowe.

Wykres 12 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/Pani najczęściej?

Dodatkowo, 35,37% respondentów przyznało, iż jednorazowo wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywają, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 19,51% osób. 29,27% ankietowanych wybrało odpowiedź, że spożywa 1 do 2 porcji jednorazowo. Jedynie 8,54% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym decyduje się go spożywać, a 7,32% osób alkohol spożywa w postaci 11-13 dawek.

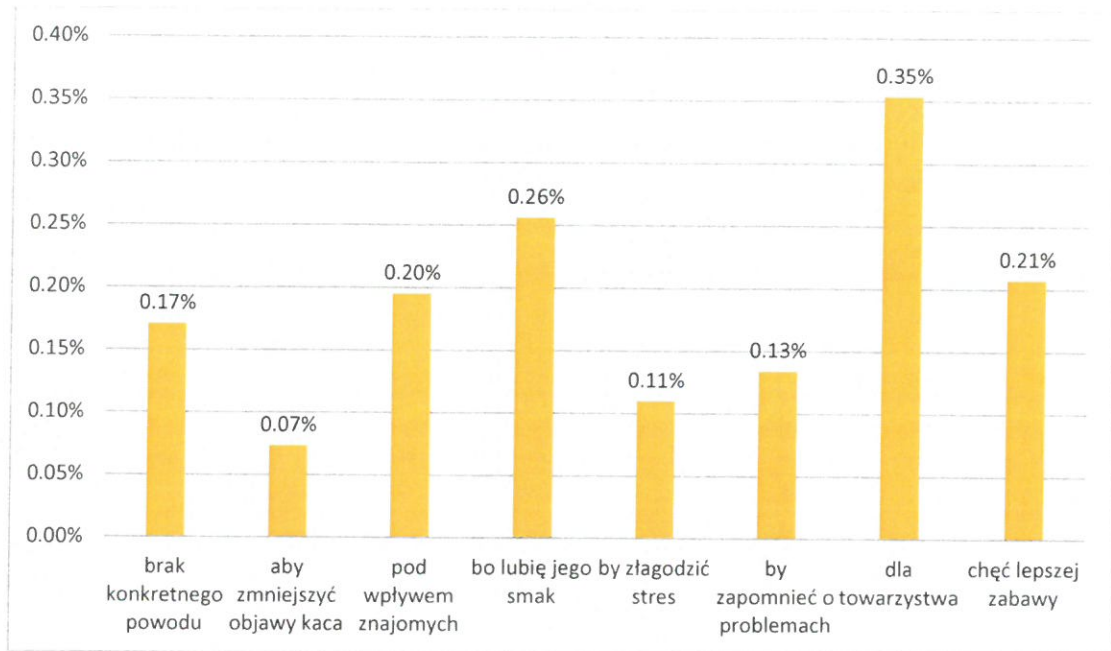
Wykres 13 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)

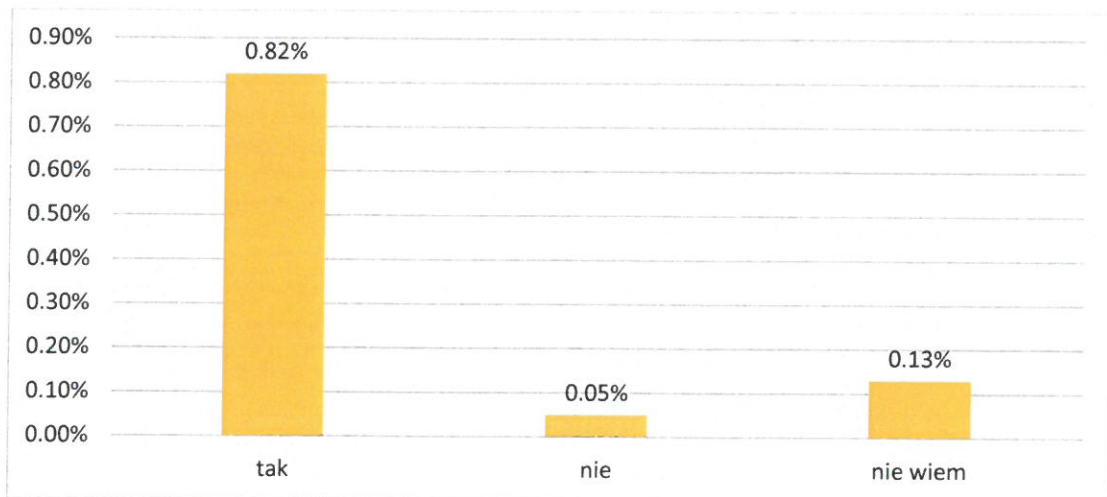
Mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej dla towarzystwa (35,37%), bo lubią jego smak (25,61%), by załagodzić stres (10,98%), oraz zapomnieć o problemach po 13,41%, dla lepszej zabawy (20,73%) pod wpływem znajomych (19,51%) aby zmniejszyć objawy kaca (7,32%) lub z braku konkretnego powodu (17,07%)

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 82% mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Z tą opinią nie zgadza się 5% osób. 13% ankietowanych nie potrafi udzielić odpowiedzi na to pytanie. Jest to niepokojący fakt, który prowadzi do wniosków dotyczących braku wiedzy wśród mieszkańców dotyczącej spożywania i szkodliwości alkoholu.

Wykres 14 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

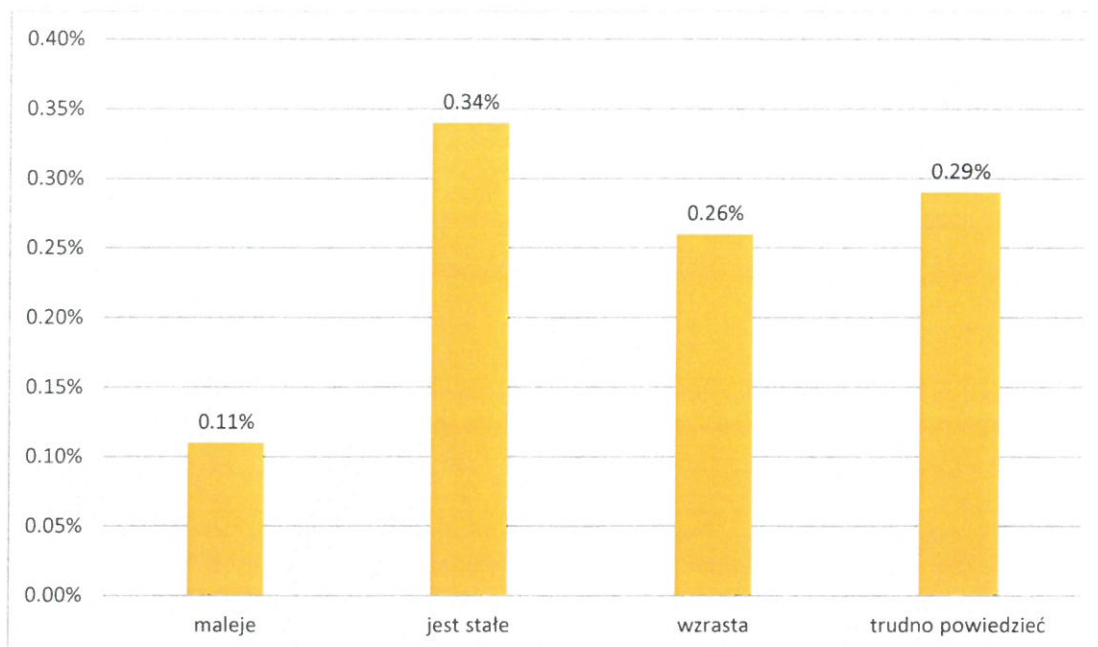

Wykres 15 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

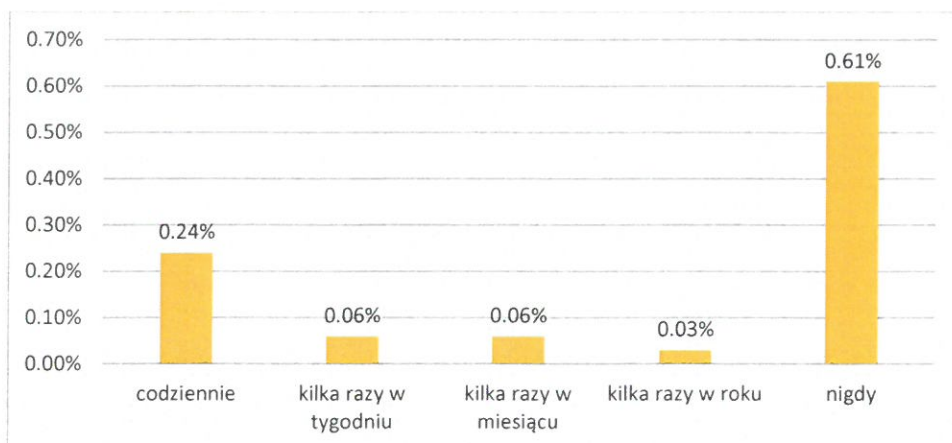
Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w gminie, to 26% mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu wzrasta. 34% ankietowanych stwierdziło, że spożycie alkoholu jest stałe, zaś 11%, że maleje. 29% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 16 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

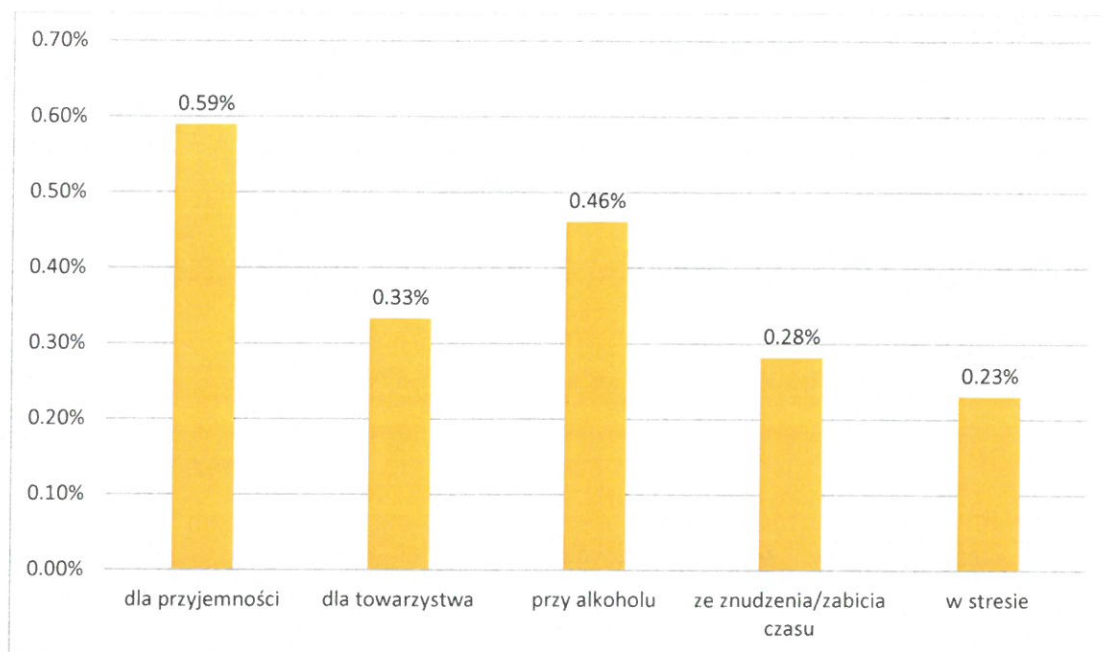
W ankiecie respondenci byli pytani także o palenie papierosów. W Gminie Krypno, aż 61% stwierdziło, że nigdy nie paliło – jest to bardzo zadowalający wynik, natomiast 24% robi to codziennie. Poszczególne osoby palą kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu (po 6%) oraz kilka razy w roku pali 3% osób.

Wykres 17 Jak często pali Pan/i papierosy?

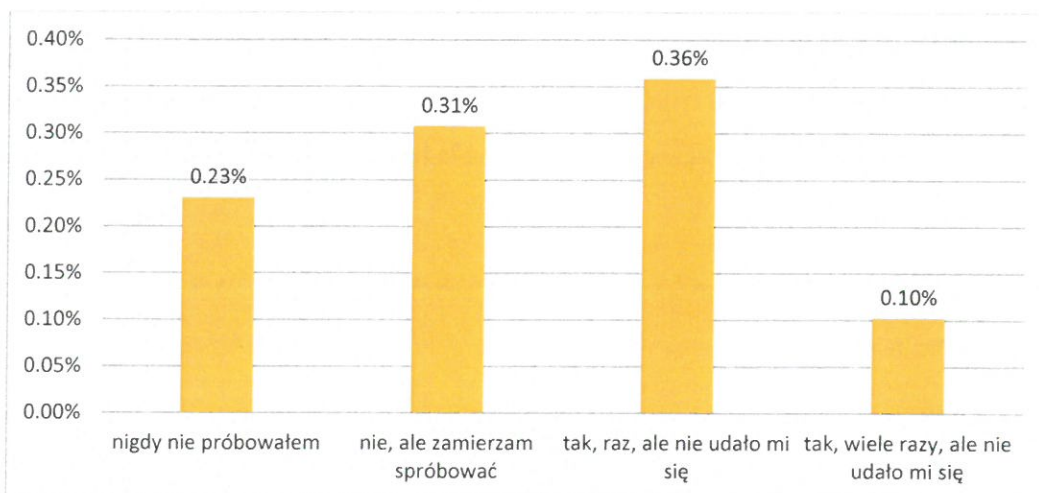
Dodatkowo, ankietowani zostali zapytani, kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Najczęściej osoby te palą dla przyjemności (58,97%), przy alkoholu (46,15%), dla towarzystwa (33,33%), w stresie (32,08%) oraz dla zabicia czasu (28,21%).

Wykres 18 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

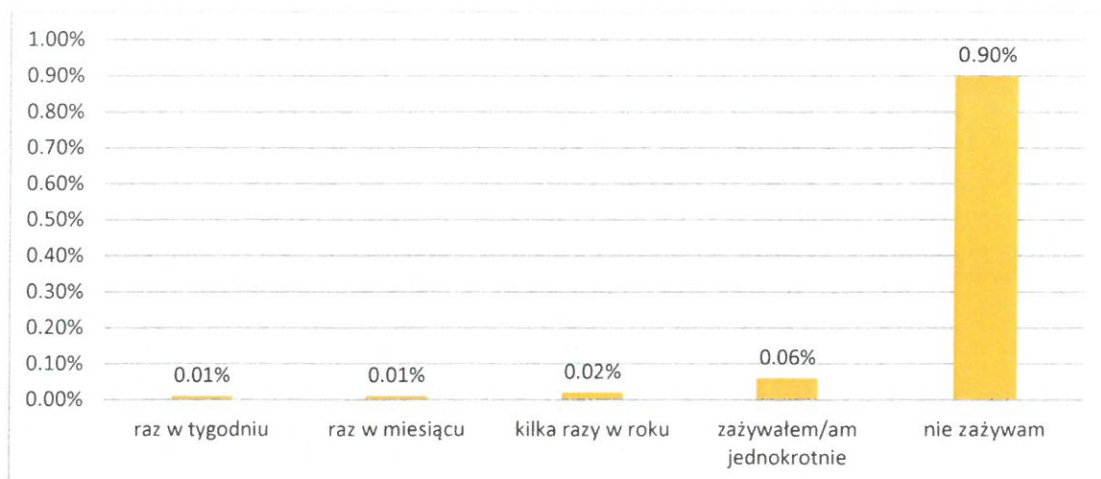
23,08% palących osób, które zamieszkuje Gminę Krypno nigdy nie próbowało rzucić palenia. Chęć rzucenia palenia wykazuje 30,77% osób, 10,26% ankietowanych próbowało wiele razy, a także 35,90% podejmowało tą próbę raz, lecz bez powodzenia.

Wykres 19 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszona w diagnozie. Celem tego działu było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie Krypno, oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 90% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Dodatkowo, osoby, które zażywały środki psychoaktywne stosowały marihuanę (100%).

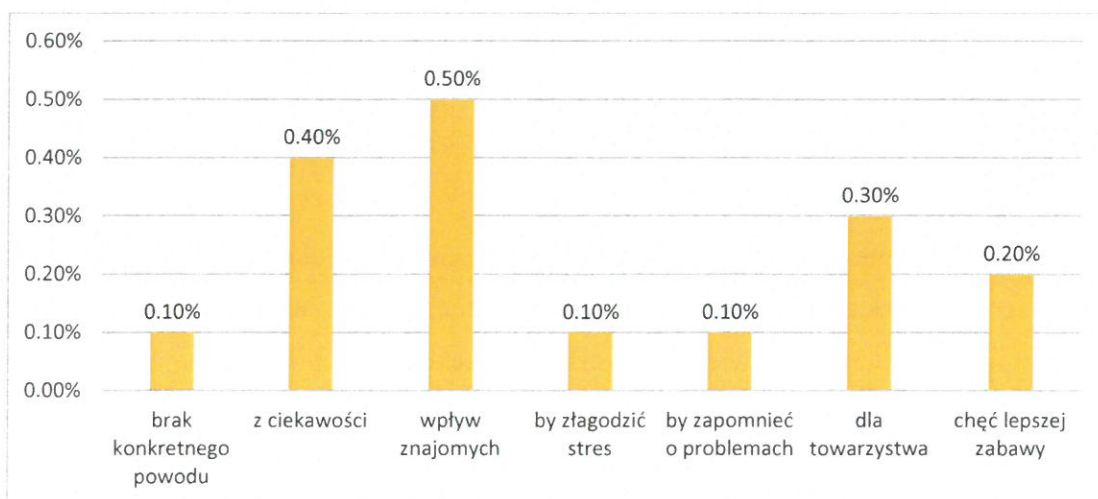
Wykres 20 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

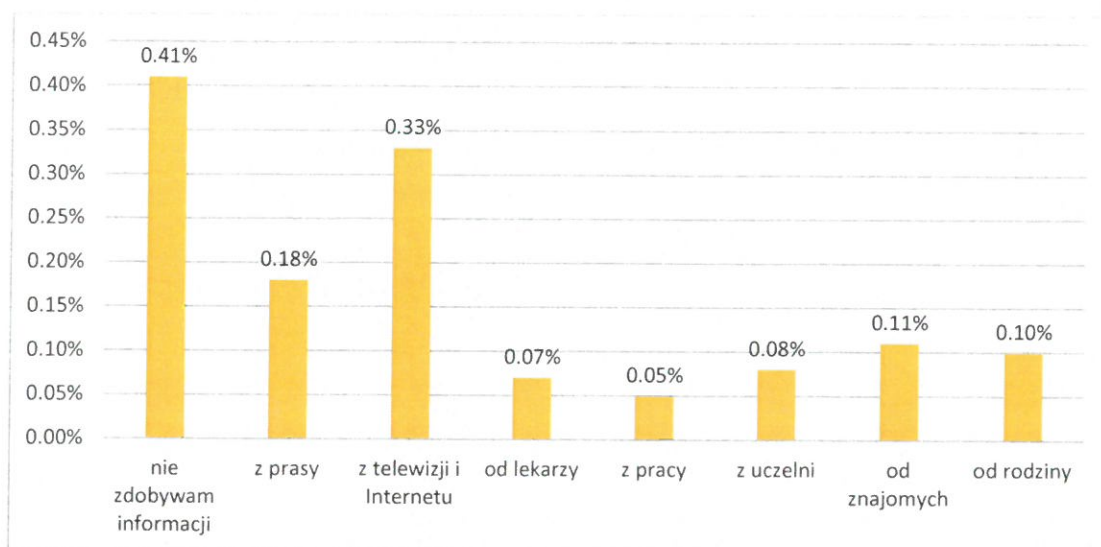
Mieszkańców zapytano również z jakich powodów sięgnęli po substancje psychoaktywne. Poniżej możemy zaobserwować odpowiedzi osób ankietowanych. Najwięcej 50% osób odpowiedziało że, pod wpływem znajomych. Następnie, 40% ankietowanych wybrało odpowiedź: z ciekawości, dla towarzystwa (30%), dla lepszej zabawy (20%). Natomiast po 10% ankietowanych wybrało: brak konkretnego powodu, by złagodzić stres oraz by zapomnieć o problemach.

Kolejno, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że nie zdobywają informacji na ten temat (41%). Pozostali uzyskują takie informacje od znajomych (11%), oraz zaczerpują wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (33%), czy też od rodziny (10%).

Wykres 21 Z jakich powodów sięgnęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

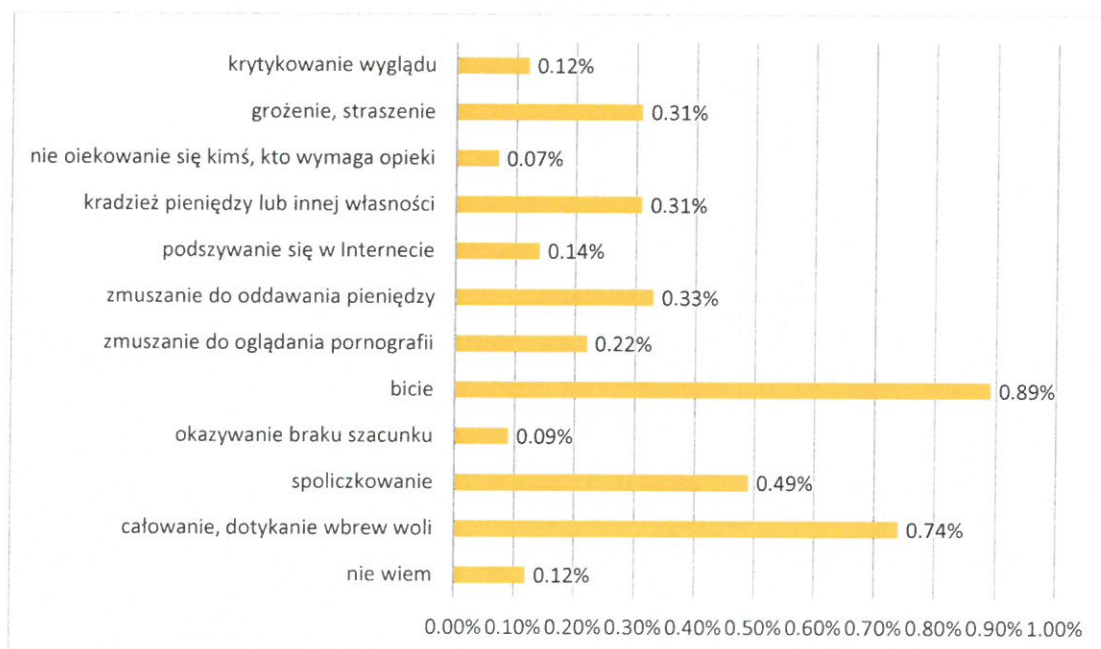
Wykres 22 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Krypno

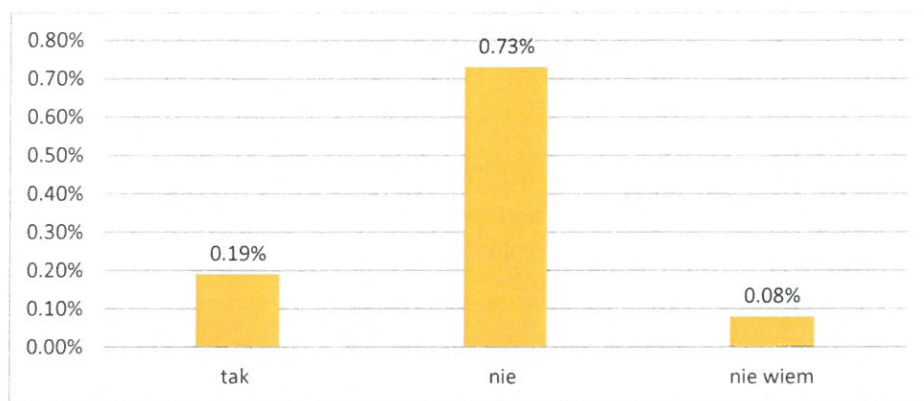
Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (89%), grożenie, straszenie (31%), całowanie, dotykanie wbrew woli (74%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (33%), czy też kradzież pieniędzy lub innej własności (31%).

Wykres 23 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy?

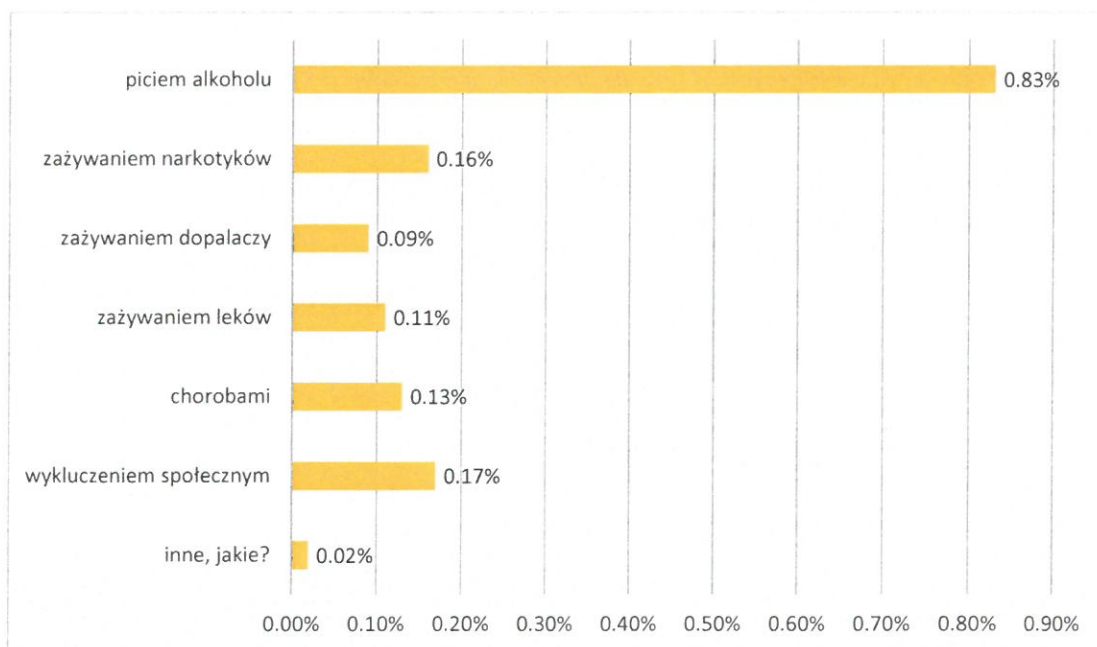
Niepokojący jest fakt, iż 19% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. 8% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Natomiast 73% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy.

Wykres 24 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

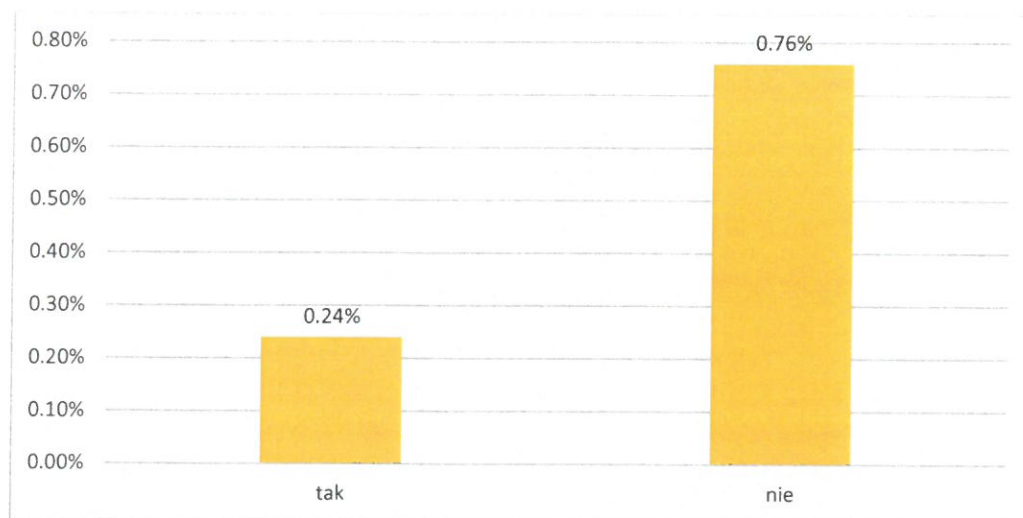
Zdaniem mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Krypno jest picie alkoholu (83%), choroby (13%), wykluczenie społeczne (17%), zażywanie dopalaczy (9%) i narkotyków (16%) oraz zażywanie leków (11%).

Wykres 25 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z?

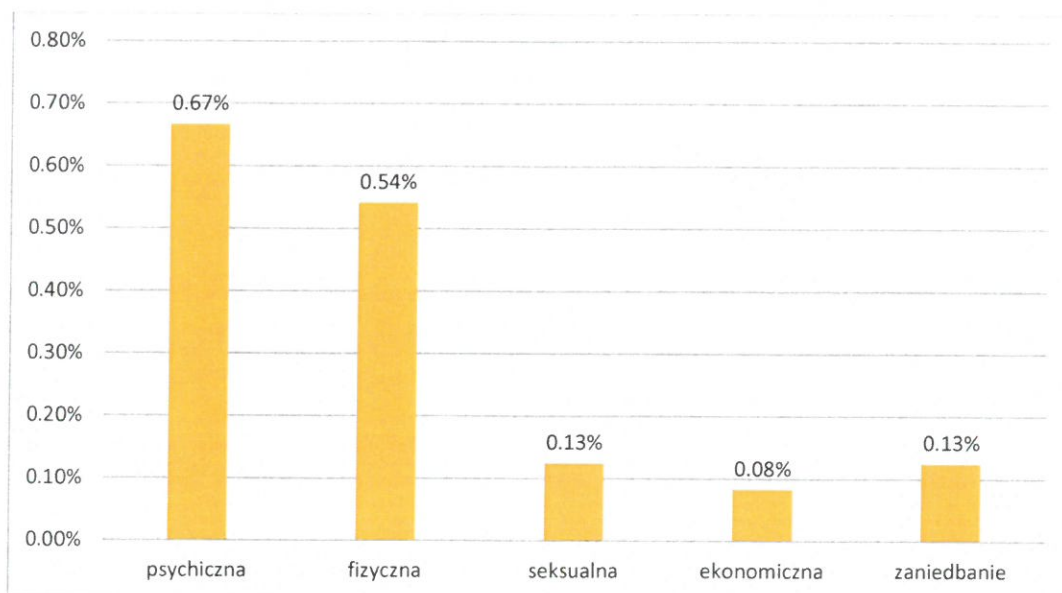
Dodatkowo, 24% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

Wykres 26 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

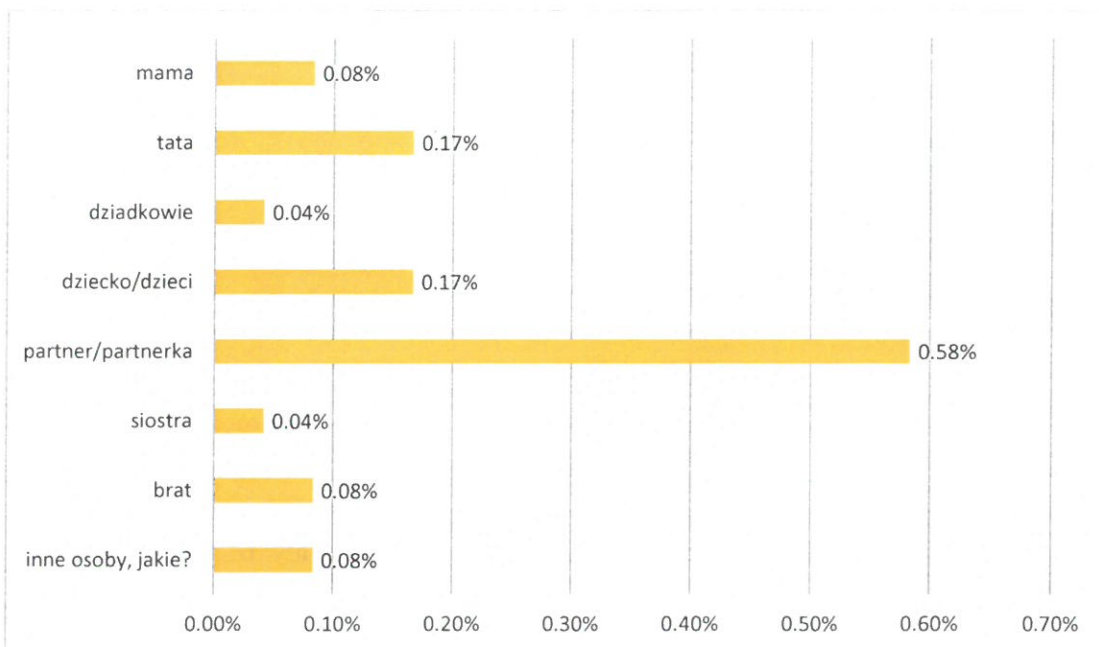
Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały iż, doświadczały przemocy fizycznej (54,17%), psychicznej (66,67%), a także ekonomicznej (8,33%) oraz zaniedbania i seksualnej (12,50%).

Wykres 27 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru)

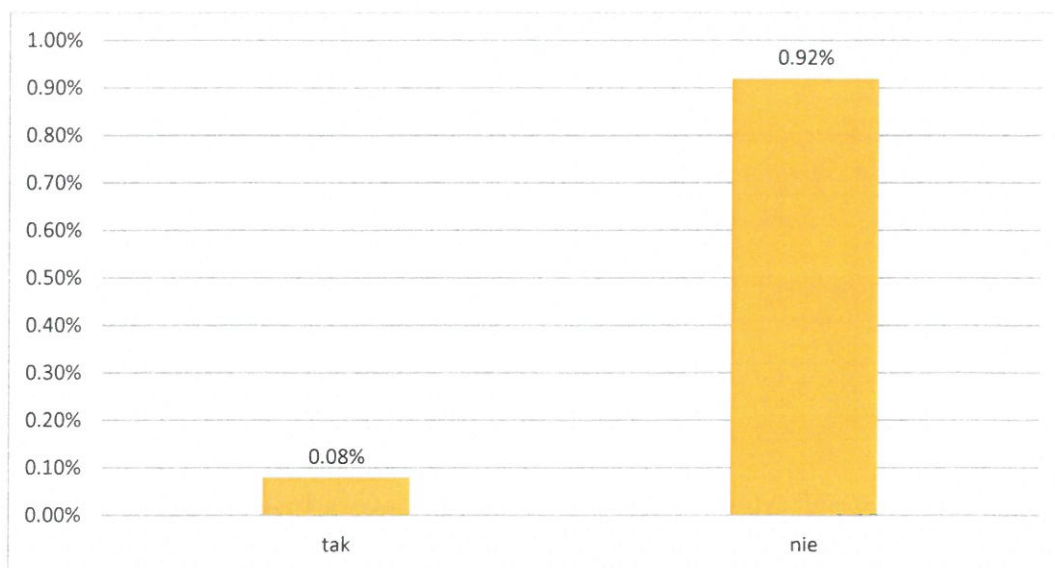
Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, był najczęściej partner/partnerka (58,33%). Kolejno: tata bądź dziecko/dzieci (16,67%). Brat lub mama (8,33%) a także, dziadkowie (4,17%). Ankietowani (8,33%) odpowiedzieli również „inne osoby, jakie?": rodzina partnera oraz sąsiad.

Wykres 28 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

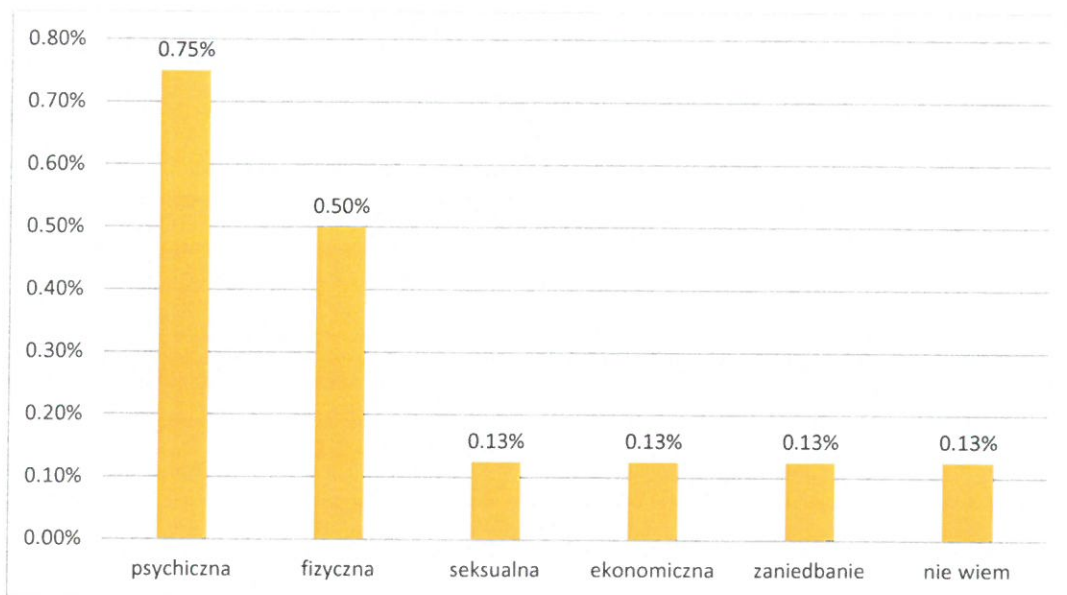
Pocieszający jest fakt, że zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby, odpowiedziało tak 92% badanej próby. Jednak 8% osobom taka sytuacja się zdarzyła.

Wykres 29 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

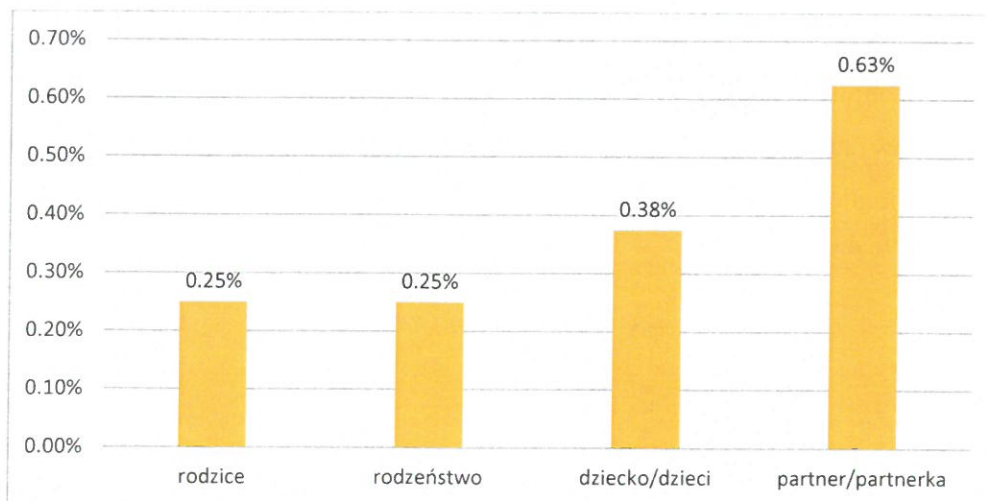
Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej była to przemoc psychiczna (75%), a także, przemoc fizyczna (50%), ekonomiczna (12,50%), zaniedbanie (12,50%) oraz seksualna (12,50%).

Wykres 30 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

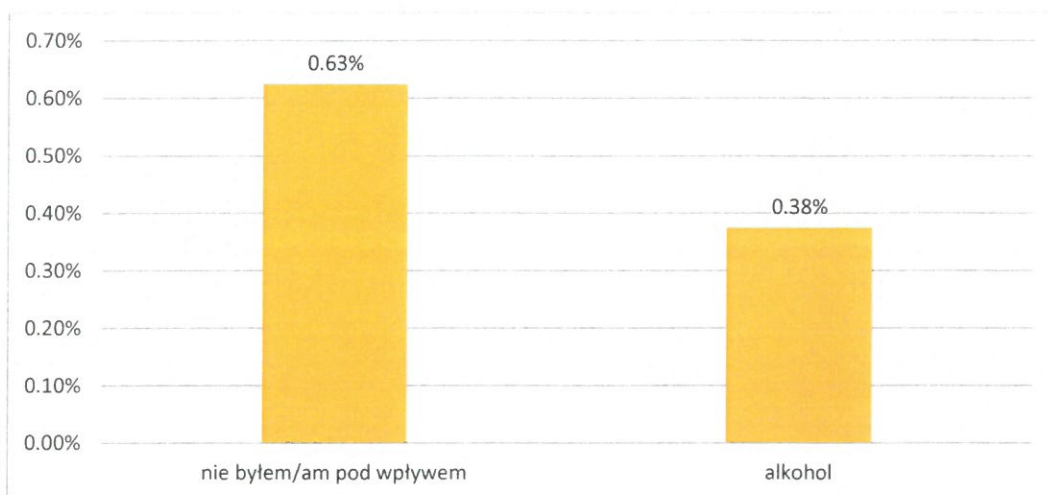
Osobami w stosunku do których ankietowani zastosowali przemoc to najczęściej: partner/partnerka (62,50%), dziecko/dzieci (37,50%), rodzeństwo (25%) oraz rodzice (25%).

Wykres 31 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (62,50%). Pod wpływem alkoholu było 37,50% ankietowanych.

Wykres 32 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

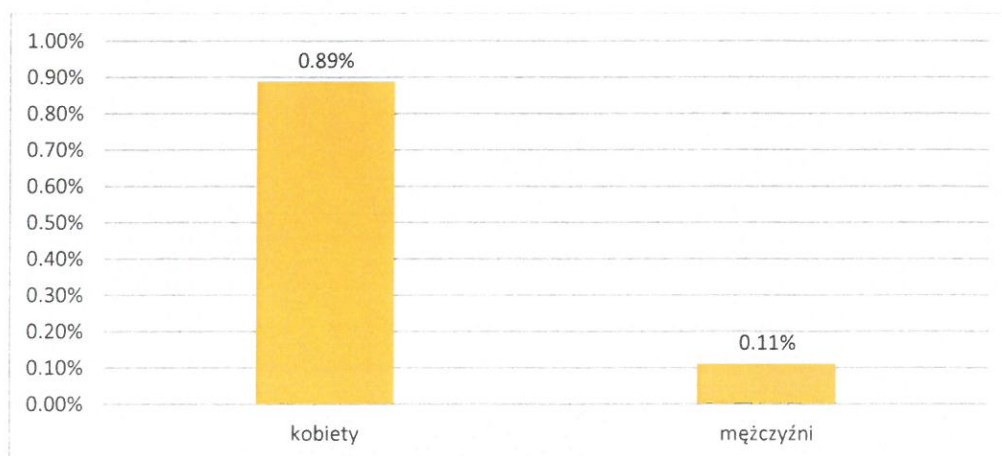

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Krypno

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami.

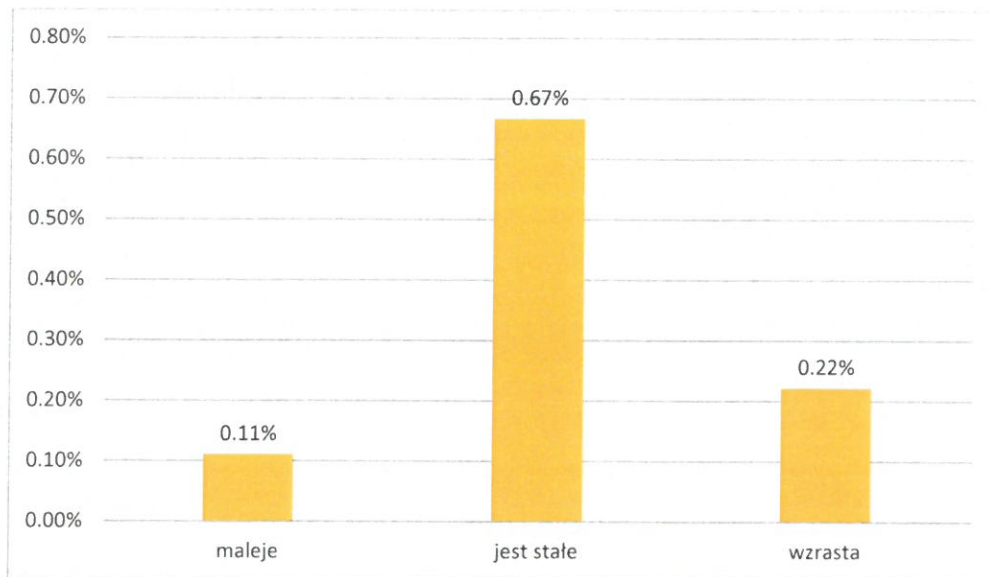
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Krypno udział wzięło łącznie 9 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 88,89% kobiet oraz 11,11% mężczyzn.

Wykres 33 Płeć sprzedawców

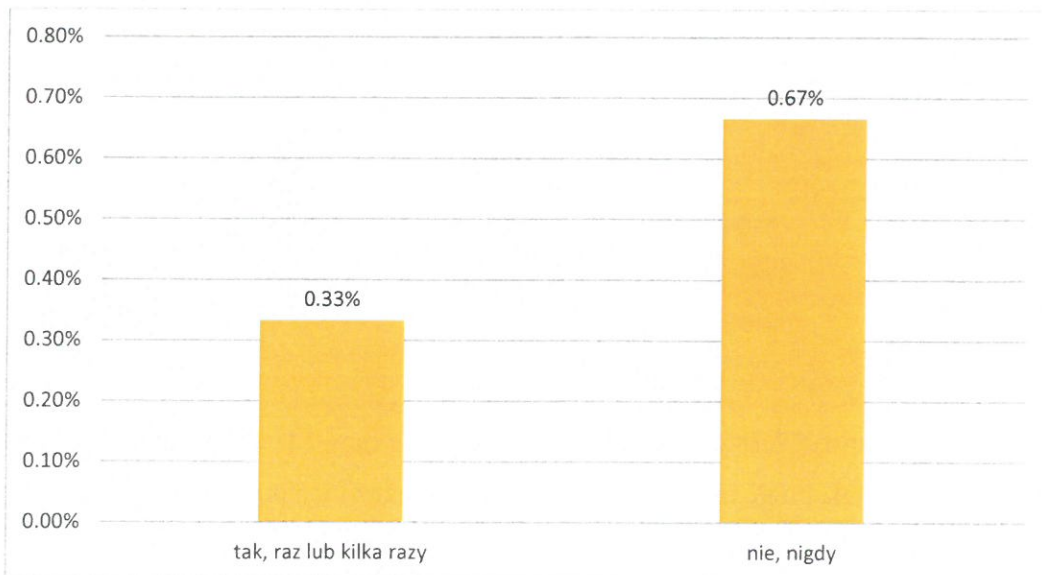
Zadania sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu w Gminie Krypno są podzielone, ponieważ według 22,22% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie gminy wzrasta, lecz 66,67% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe. Dla pozostałych 11,11% sprzedawców spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni lat maleje.

Wykres 34 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie

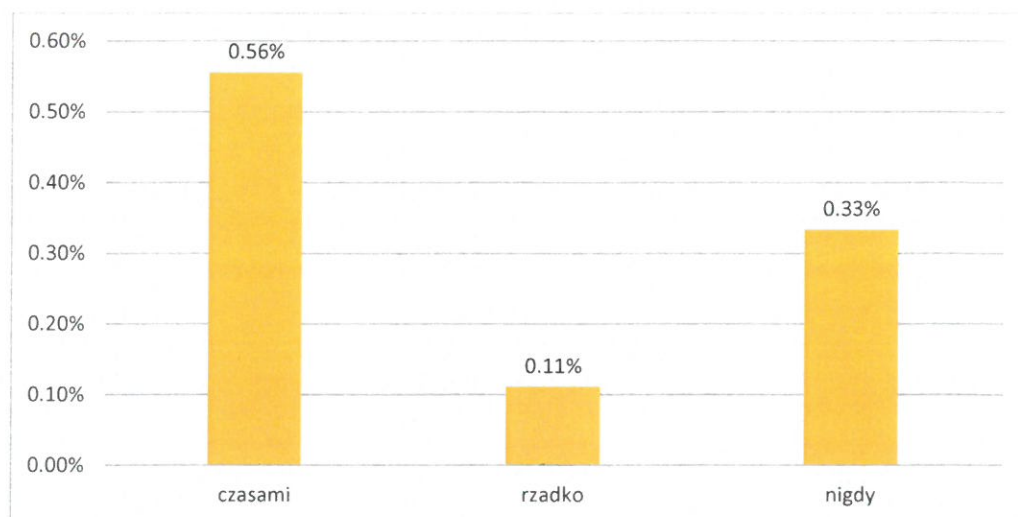
Dodatkowo, 33,33% osobom ankietowanym zdarzyło się raz lub kilka razy, że osoba niepełnoletnia chciała zakupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Kolejno, 100% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Gminy Krypno.

Wykres 35 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/iq punkcie?

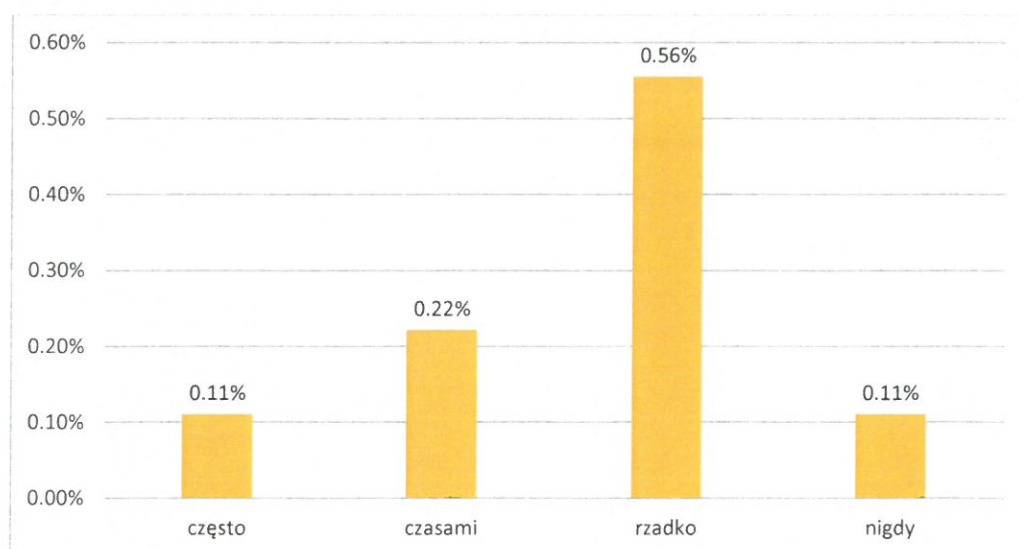
Niepokojący jest fakt, iż 11,11% sprzedawców przyznaje, że rzadko – ale jednak, zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu.

Wykres 36 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

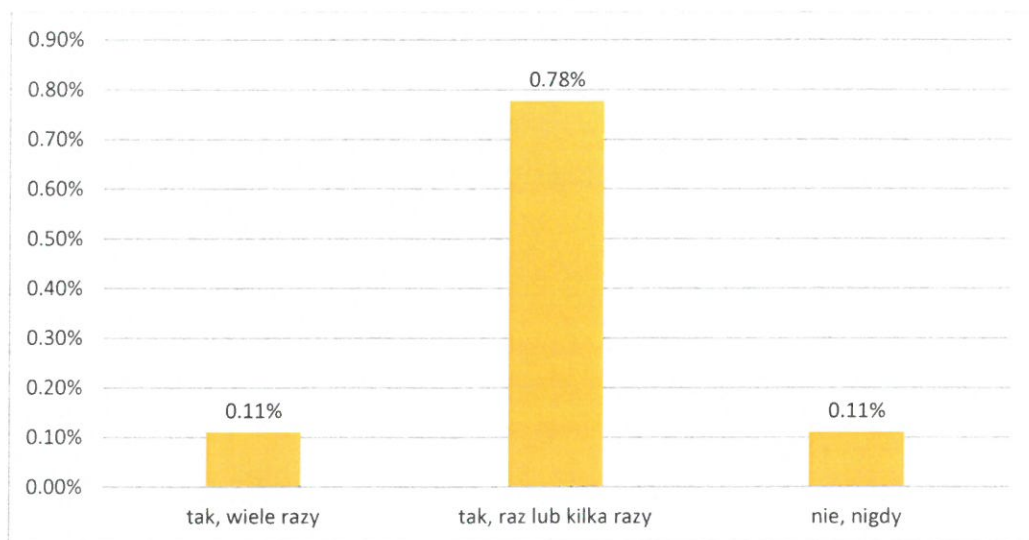
Sprzedawcy oceniali również czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Gminie Krypno. 11,11% ankietowanych przyznało że, nigdy nie sprzedawali alkoholu osobom nietrzeźwym oraz, że sprzedają go rzadko (55,56%).

Wykres 37 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

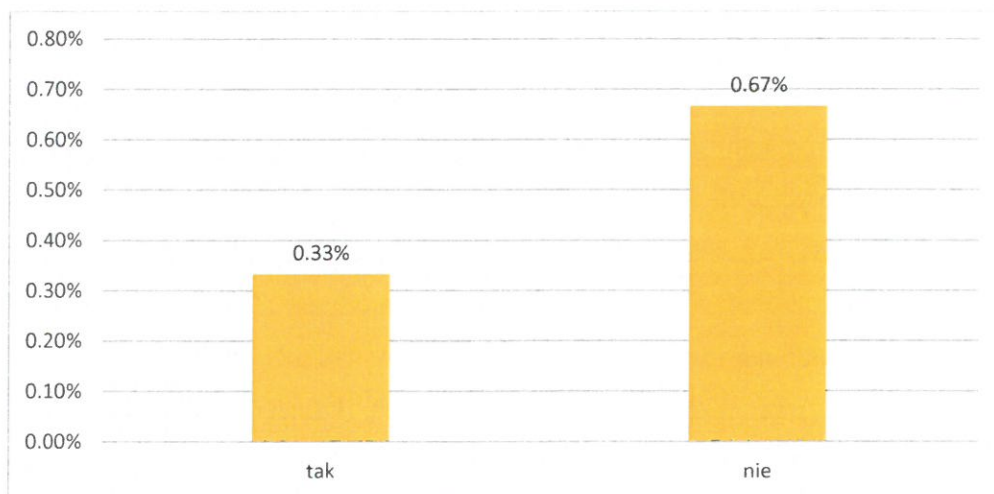
Dodatkowo 77,78% osób przyznało, że wiele razy zdarzały się sytuacje, gdzie osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie.

Wykres 38 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Sprzedawcy przyznali również w 66,67%, że nigdy nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży. Natomiast 33,33% osób ankietyowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

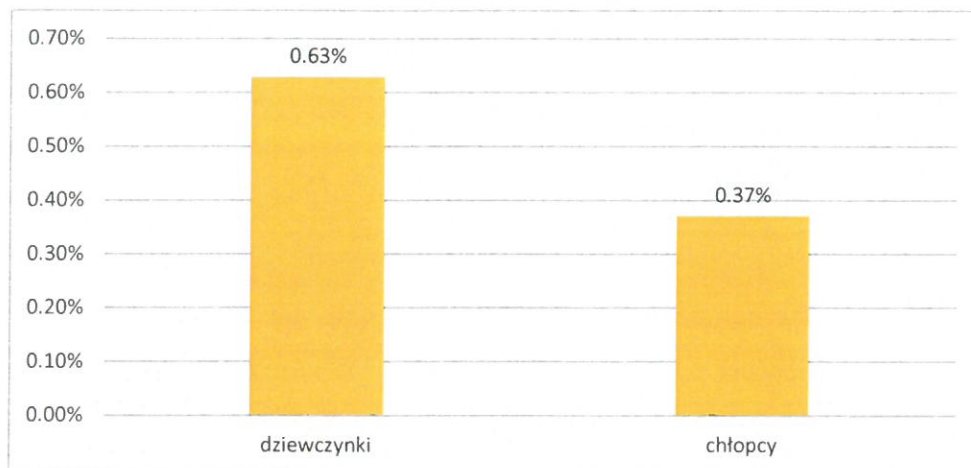
Wykres 39 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Krypno

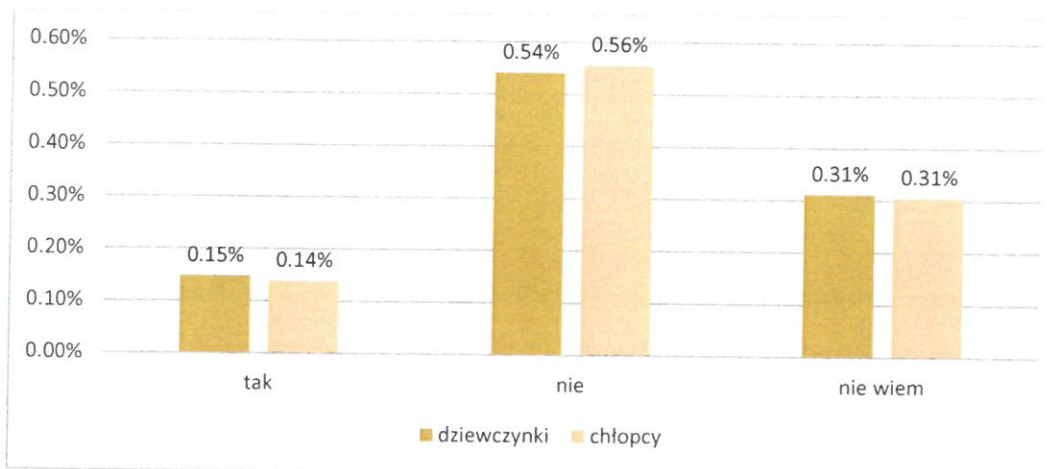
W niniejszym badaniu problemów społecznych młodzieży w Gminie Krypno wzięło udział 97 uczniów szkół podstawowych, z czego 62,89% to dziewczynki, a 37,11% chłopcy.

Wykres 40 Płeć uczniów

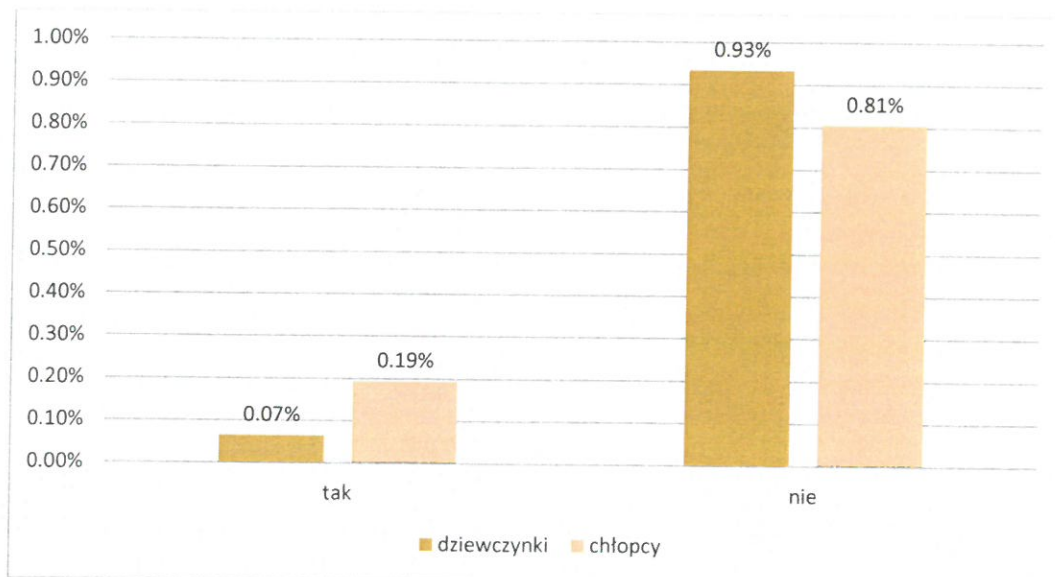
Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Krypno jest omawiany powyżej problem alkoholowy. Celem jest oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy uczniów szkół podstawowych dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom obu płci zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej 13,89% rówieśników pije alkohol, 55,56% jest nie pijąca, natomiast 30,56% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dziewczynki w 54,10% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 14,75% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Uczennice w 31,15% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi. Poniższy wykres przedstawia obrazowo w liczbach zebrane wyniki.

Wykres 41 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

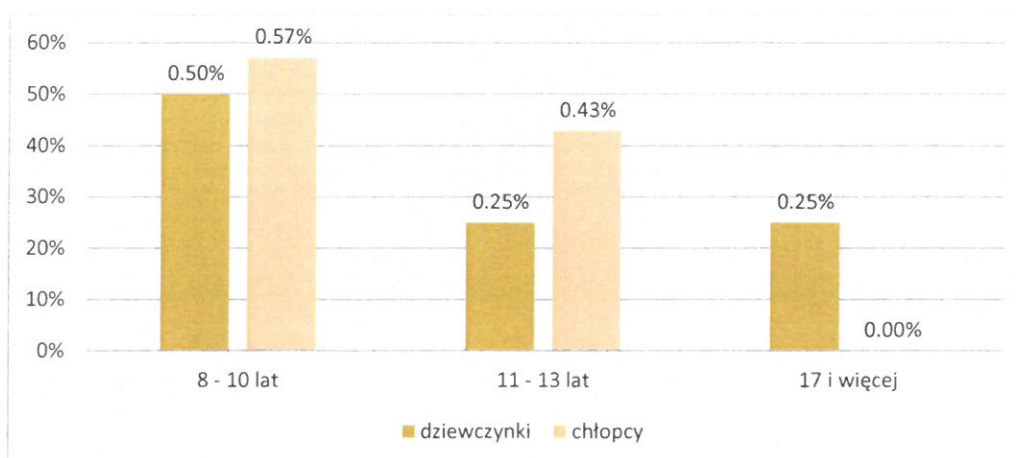
Następnie uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 93,44% oraz dziewczęta w 80,56% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Odpowiedzi były podobne również wśród uczniów, którzy stwierdzili, że próbowali kiedykolwiek spożywać alkohol, bowiem wynik wyniósł 6,56% wśród dziewczynek oraz 19,44% u chłopców.

Wykres 42 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

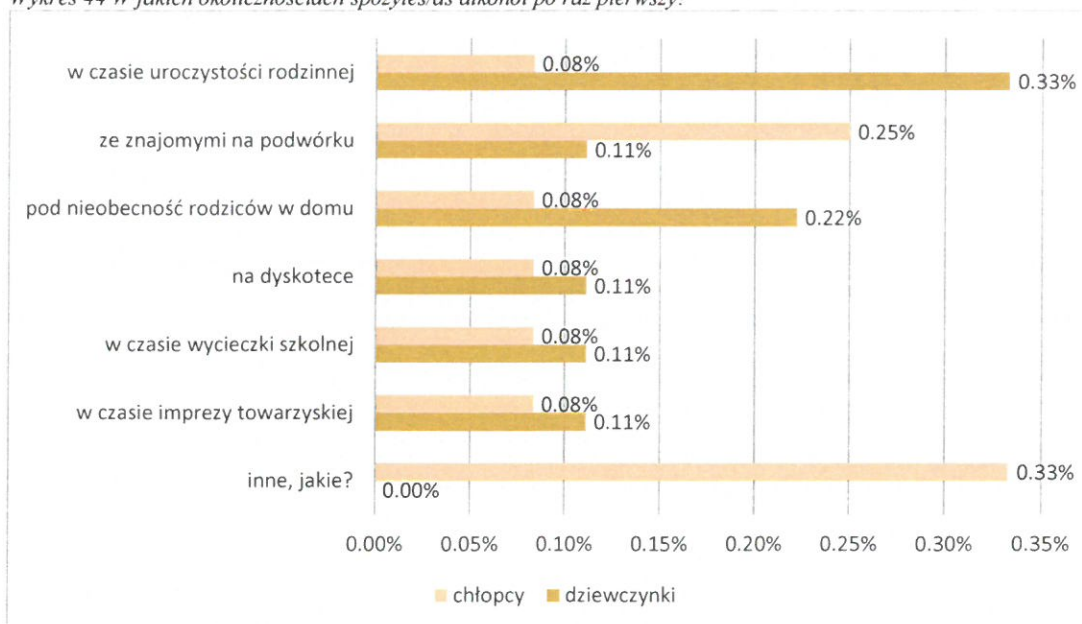
Uczennice, które miały już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowały tej substancji w wieku 8-10 lat (50%), następnie w wieku 11-14lat (25%), a także w wieku 17 lat i więcej (25%). Chłopcy, którzy odpowiedzieli, że kiedykolwiek próbowali alkoholu rozpoczęli spożywanie alkoholu w wieku 8-10 lat (57,14%) oraz kolejno w wieku 11-13 lat (42,86%).

Wykres 43 W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?

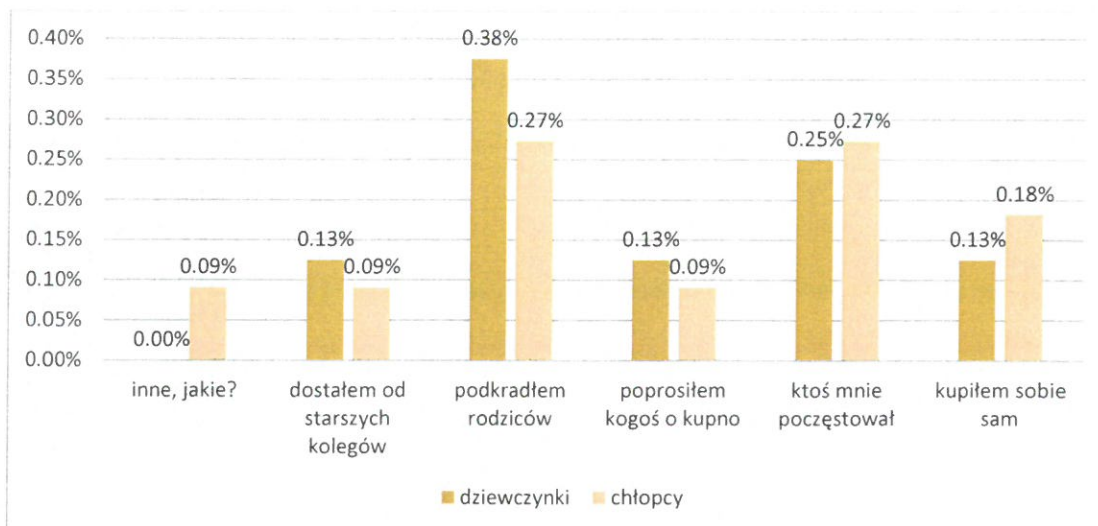
Ankietowani deklarują, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu między innymi podczas uroczystości rodzinnej. Chłopcy w odpowiedziach „inne, jakie?” wymienili również, że alkohol spożywali przy rodzicach.

Wykres 44 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

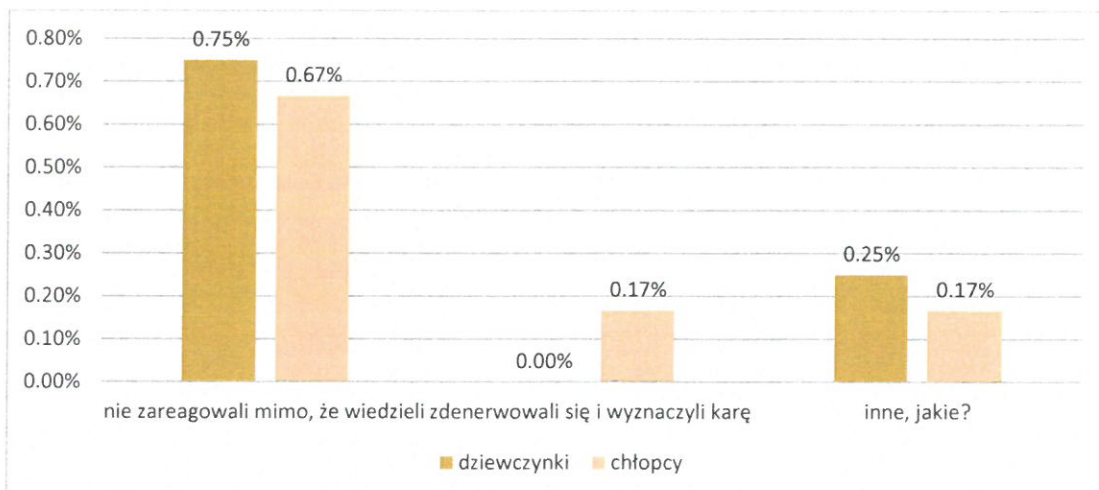
Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymali alkohol, po 27,27% chłopców odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani lub podkradli go rodzicom. Pozostali uczniowie przyznali, że kupowali alkohol samodzielnie (18,18%) poprosili kogoś o kupno oraz dostali od starszych kolegów (po 9,09%). Dziewczynki przyznały również, że podkradały alkohol rodzicom (37,50%), ktoś je poczęstował (25%) oraz dostawały alkohol od starszych kolegów, kupowały samodzielnie i prosiły kogoś o kupno (po 12,50%). Dodatkowo, chłopcy w odpowiedziach „innych” napisali własnoręcznie, że spróbowali alkoholu przez przypadek.

Wykres 45 Jak otrzymałeś/aś alkohol?

Uczniom, mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję rodziców. 66,67% chłopców oraz 75% przyznaje, że rodzice nie zareagowali pomimo tego. Co szósty z ankietowanych chłopców przyznał, że rodzice wyznaczili mu karę oraz zdenerwowali się (16,67%). Uczniowie obu płci odpowiedzieli również własnoręcznie, że rodzice zareagowali śmiechem na to, że napili się trochę alkoholu oraz było to pod ich nadzorem.

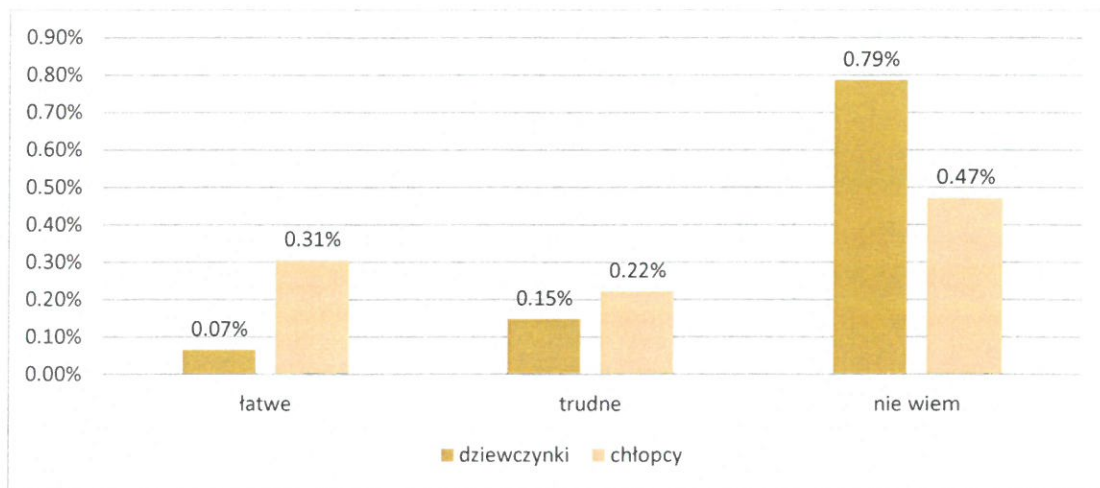
Wykres 46 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdania uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. Spośród ankietowanych, 78,69% dziewcząt oraz 47,22% chłopców, nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić, czy zdobycie alkoholu w ich najbliższym otoczeniu jest trudne, czy łatwe. Następnie 14,75% dziewczynek wybrało odpowiedź, która mówiła o tym, że alkohol jest trudny do zdobycia w danej miejscowości, tak stwierdziło również 22,22% chłopców.

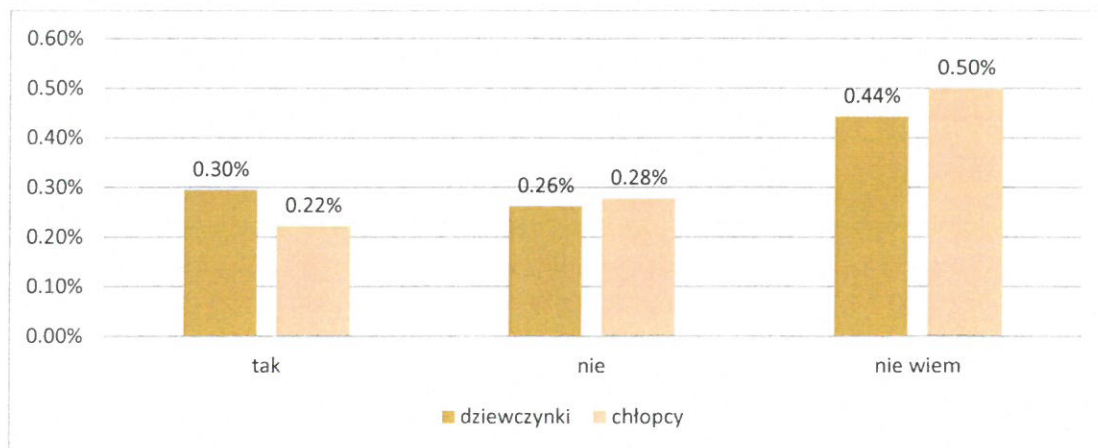
Następnie 6,56% dziewczynek oraz 30,56% chłopców stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe w ich gminie.

Wykres 47 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

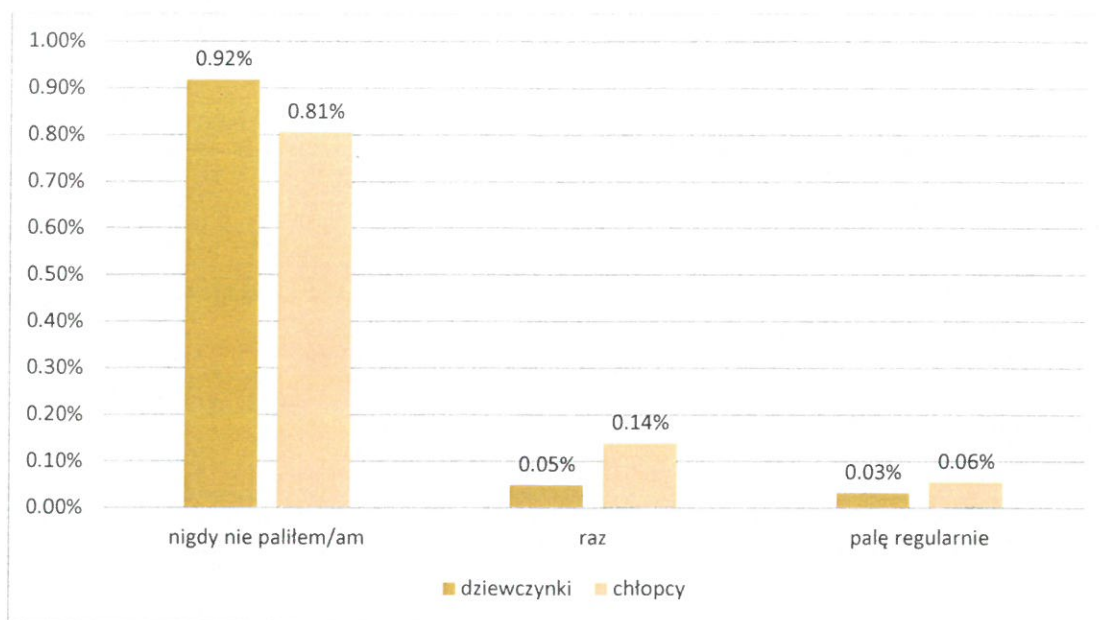
Kolejne pytania dotyczyły palenia papierosów. Uczniowie (22,22%) oraz uczennice (29,51%) Gminy Krypno przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. 50% chłopców oraz większość dziewczynek (44,26%) nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników, tak też myśli połowa chłopców. Następnie, 27,78% uczniów oraz 26,23% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

Wykres 48 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

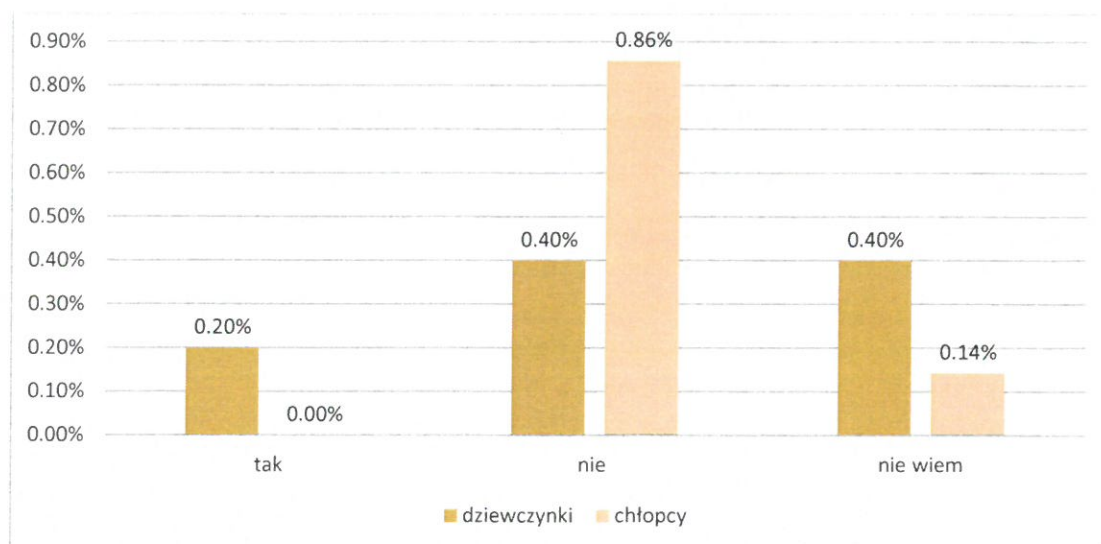
Dodatkowo, 91,80% uczennic oraz 80,56% chłopców przyznało że nigdy nie paliło papierosów.

Wykres 49 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

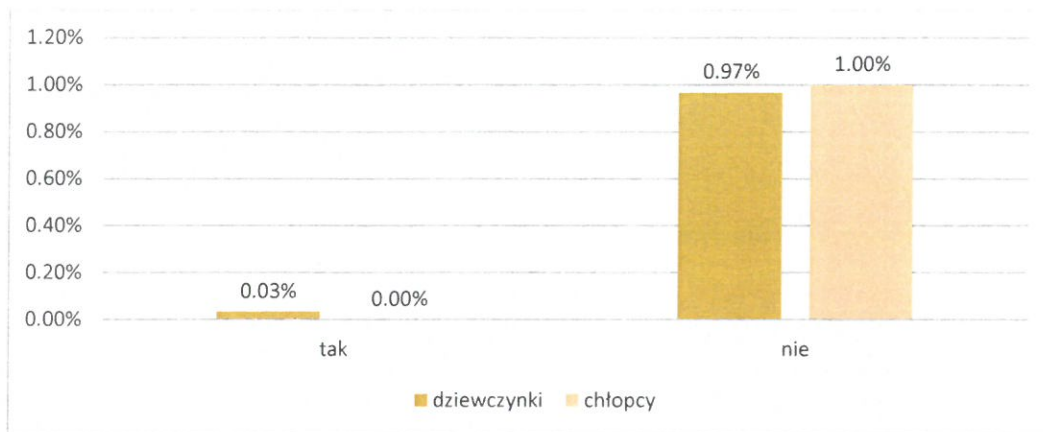
Młodzi mieszkańcy przyznali również w większości, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosy (40% dziewczynek, 85,71% chłopców).

Wykres 50 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

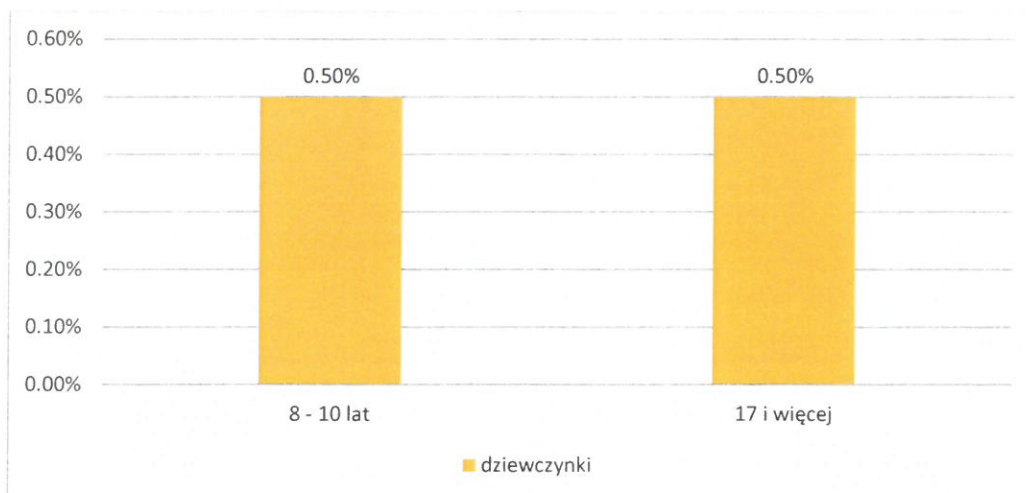
Kolejna kwestia w diagnozie dotyczyła problemu narkotykowego. Uczniów szkół zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 100% chłopców i 96,72% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych.

Wykres 51 Czy próbowałeś/aś substancji psychoaktywnych?

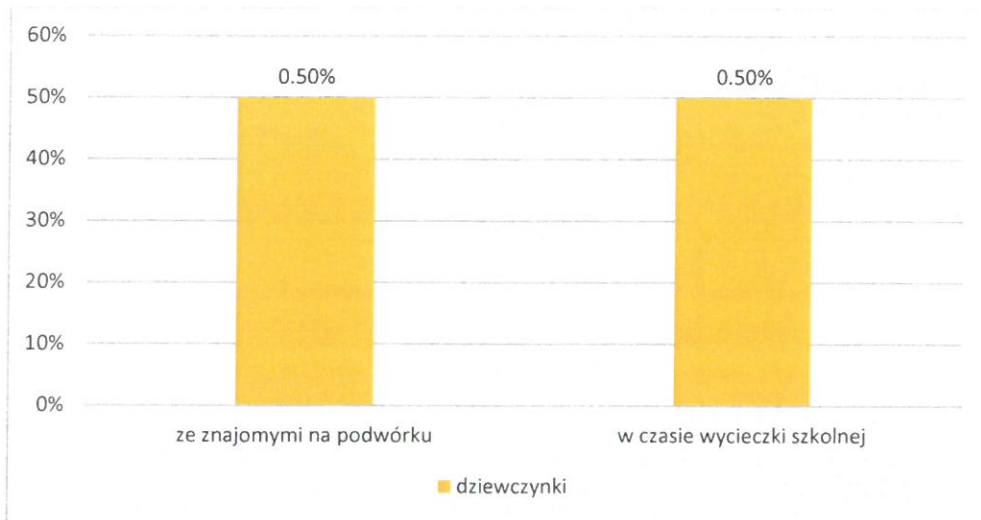
Dziewczynki zażywały substancje psychoaktywne w przedziale wiekowym od 8 do 10 roku życia (50%) oraz w wieku 17 lat i więcej (50%).

Wykres 52 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

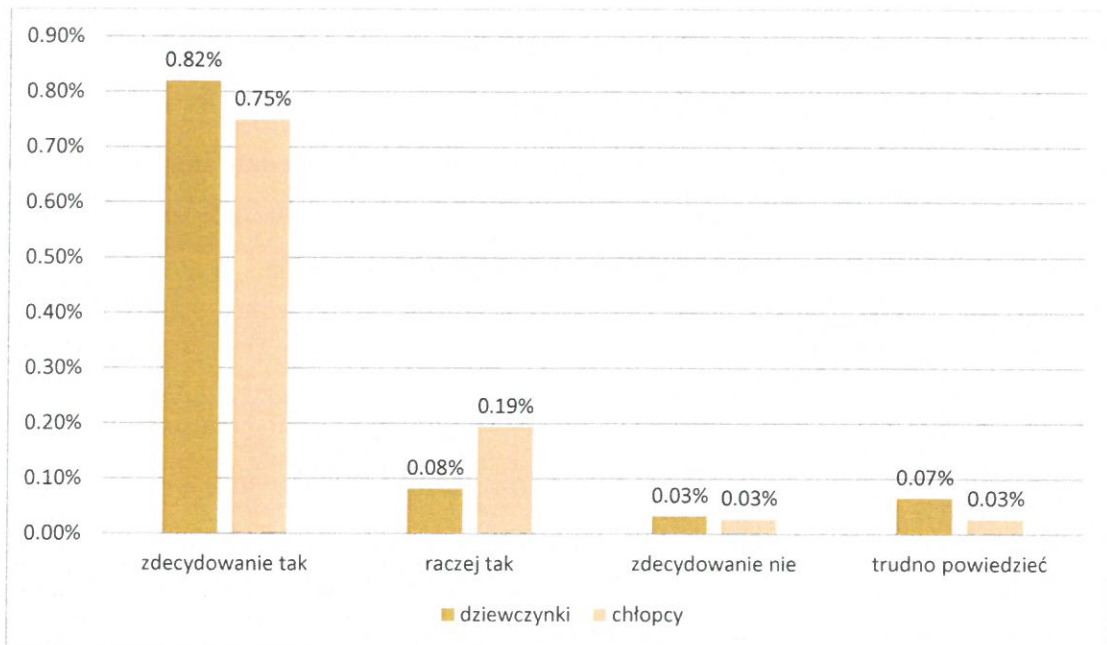
Dodatkowo, na poniższym wykresie można dowiedzieć się, w jakich okolicznościach dziewczynki spróbowały substancji psychoaktywnych. Uczennicom zadano również pytanie, skąd pozyskały narkotyki. 100% z nich stwierdziło, że wzięły te substancje z domu bez pozwolenia rodziców.

Wykres 53 W jakich okolicznościach zażywałeś/aś te substancje?

Uczniów zapytano o to, czy według nich zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała zdecydowanie, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia (81,97% dziewczynek, 75% chłopców).

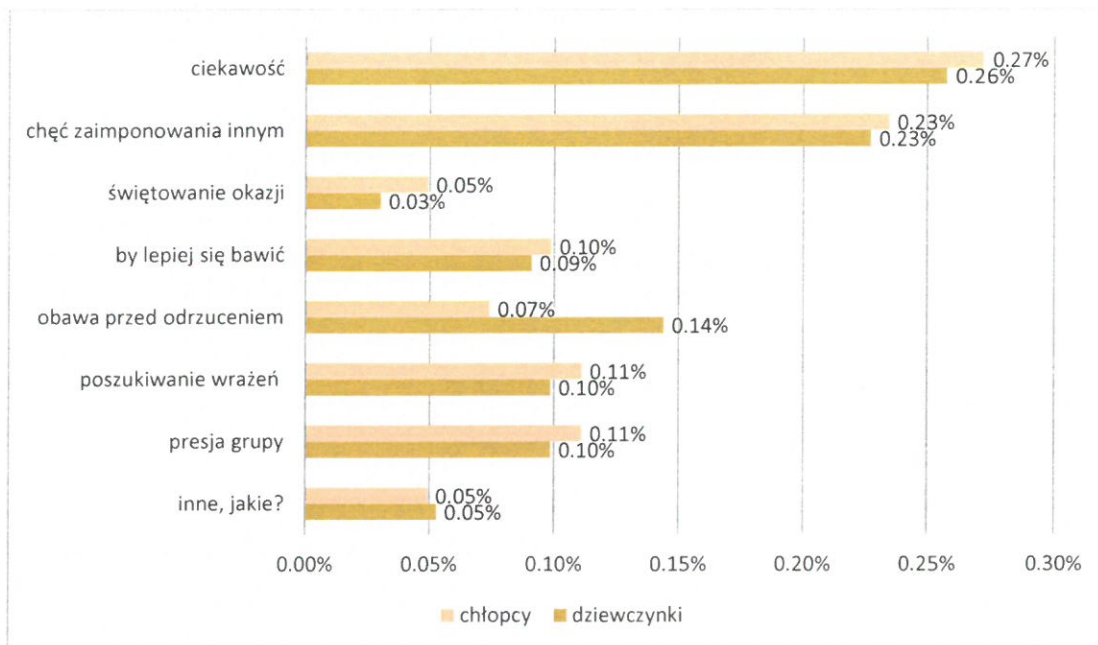
Wykres 54 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/ dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Młodzi mieszkańcy wymieniali również, z jakich powodów młodzi mieszkańcy zażywają narkotyki. Poniżej możemy zaobserwować ich odpowiedzi. Dodatkowo w odpowiedziach

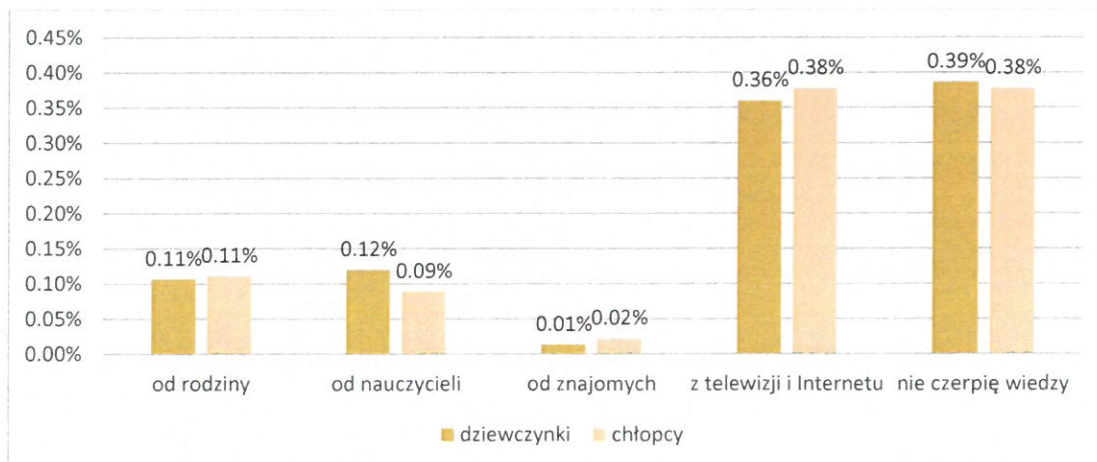
„innych”, uczniowie i uczennice własnoręcznie pisali, że powodami mogą być problemy z rówieśnikami, uzależnienie oraz kłopoty w domu.

Wykres 55 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze?

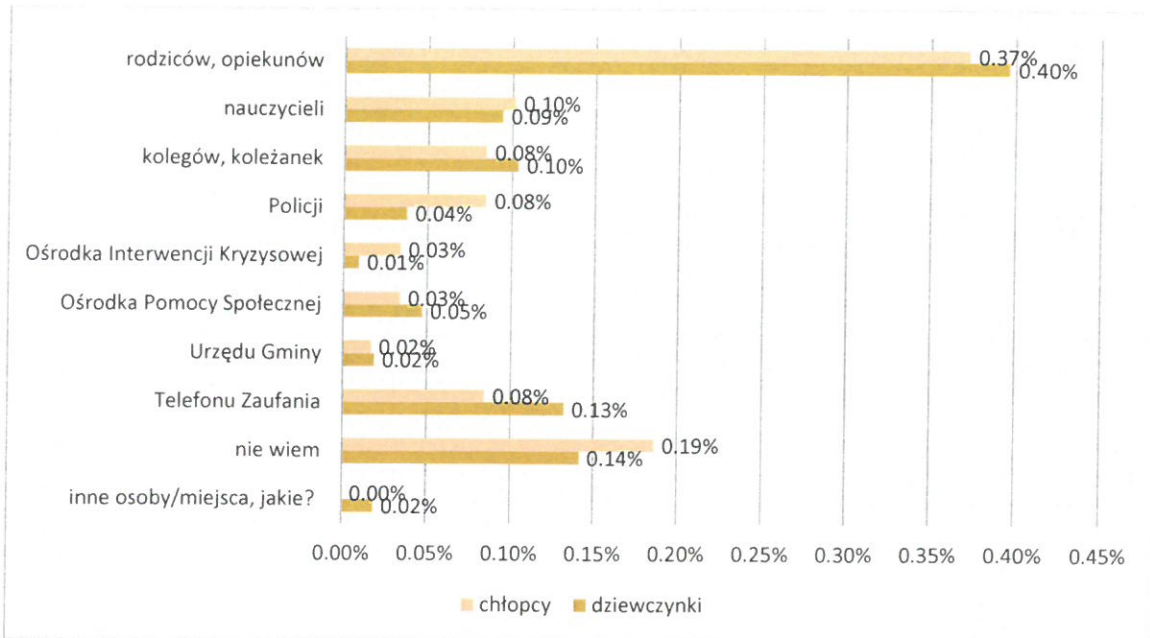
Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 37,78% chłopców oraz 36% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 37,78% chłopców i 38,67% dziewczynek, nie stara się w żaden sposób pozyskiwać informacji w tak znaczącym temacie.

Wykres 56 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

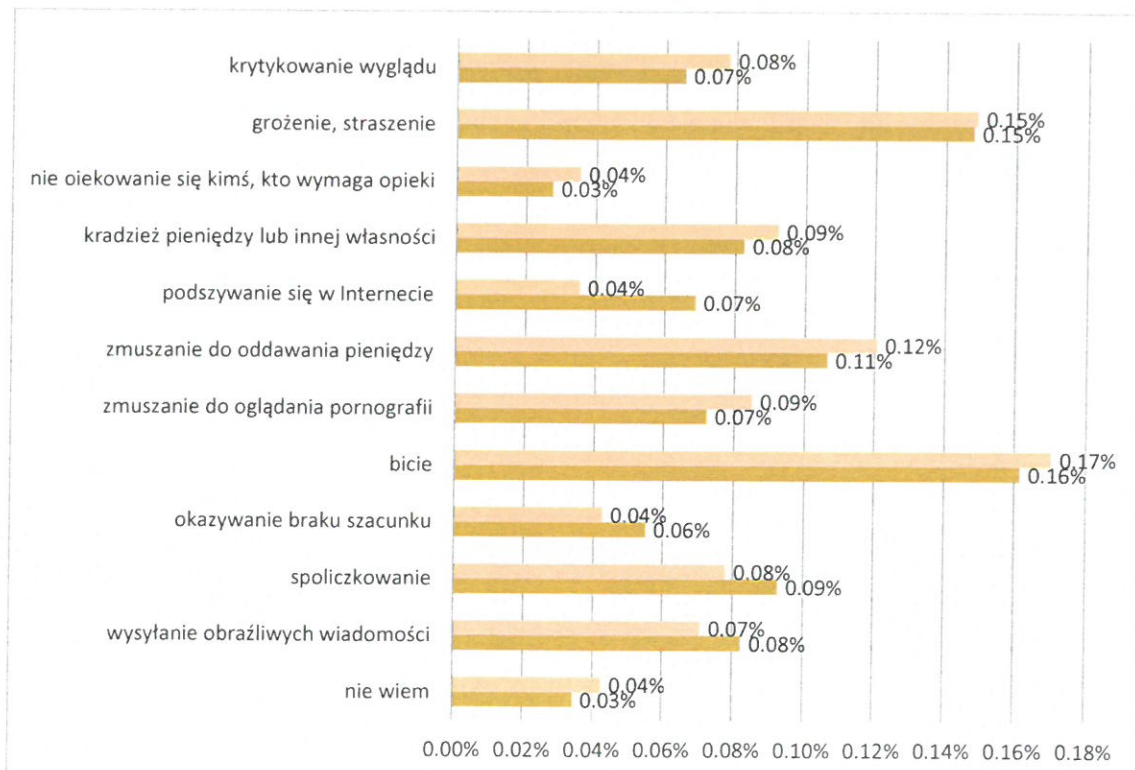

Dodatkowo, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (37,29% chłopców, 40,00% dziewczynek).

Wykres 57 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

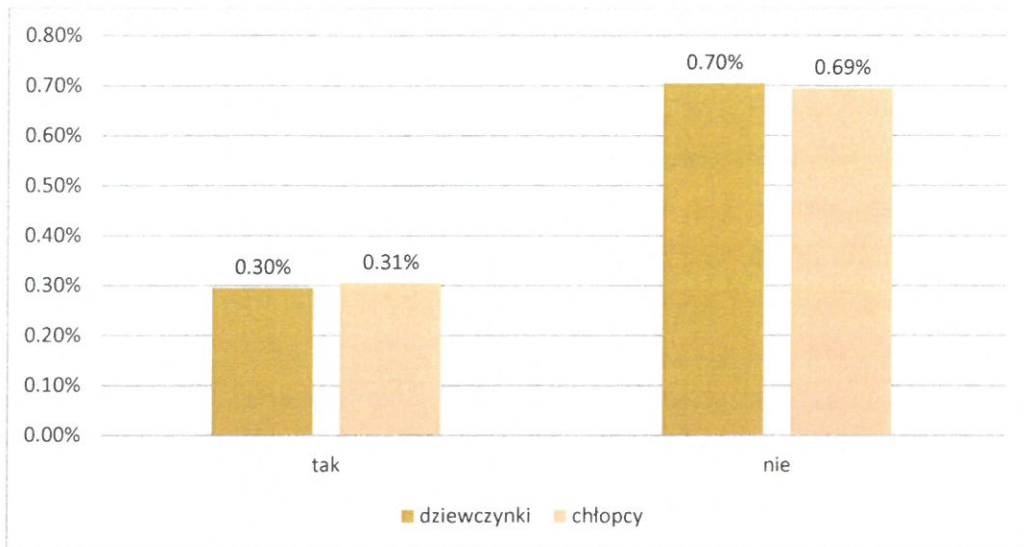

Wykres 58 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

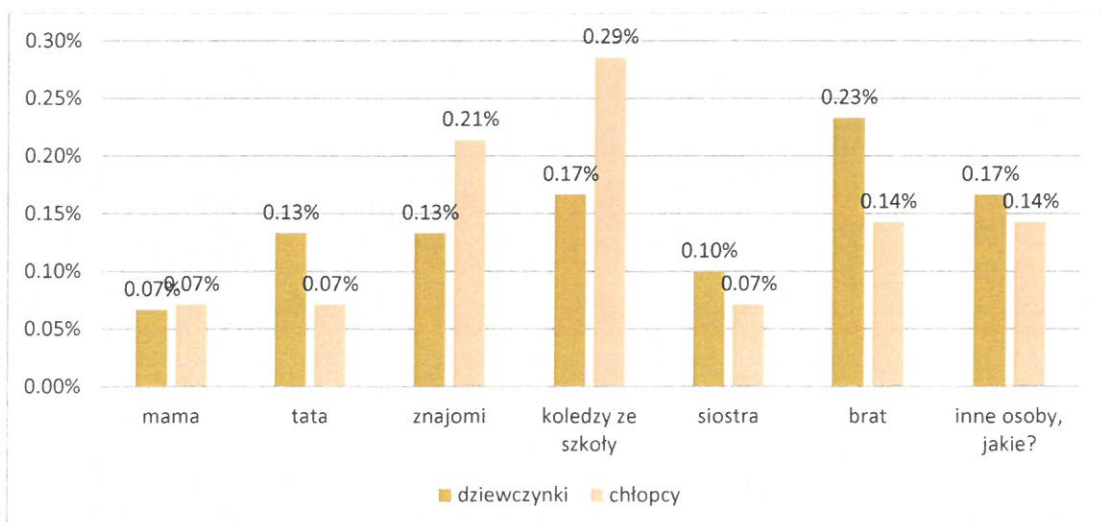
Głęboko niepokoi fakt, że 29,51% dziewczynek oraz 30,56% chłopców przyznało, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy.

Wykres 59 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

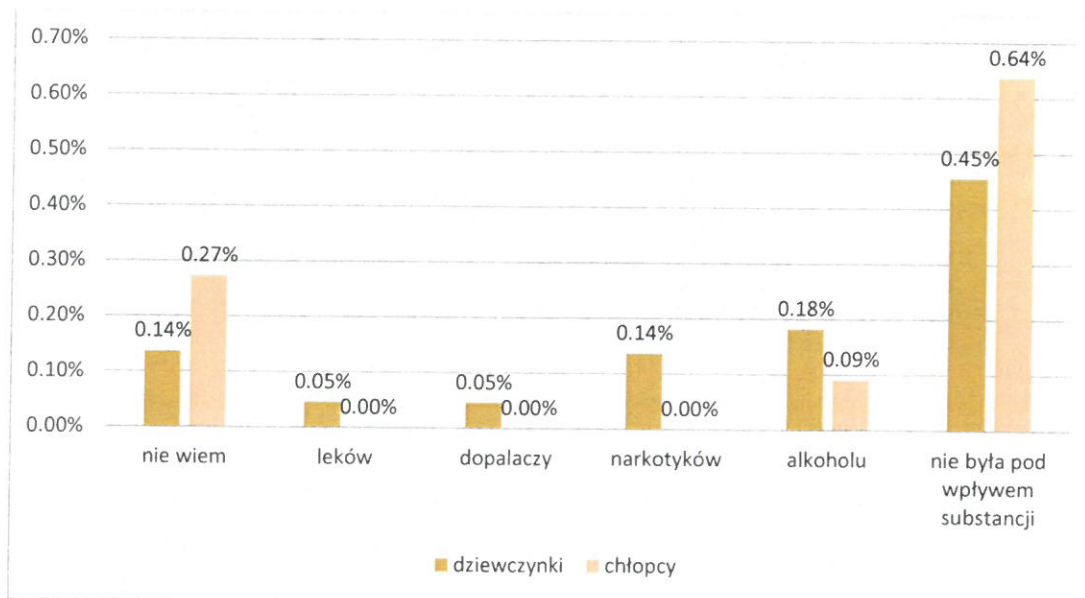
Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (28,57%), a także znajomi (21,43%). Dziewczynki przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od brata (23,23%) oraz od kolegów ze szkoły (16,67%). Dodatkowo według młodych mieszkańców były to również inne osoby, lecz uczniowie nie wymienili konkretnie kto stosował wobec nich przemoc (odpowiedź „inne osoby, jakie?”).

Wykres 60 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

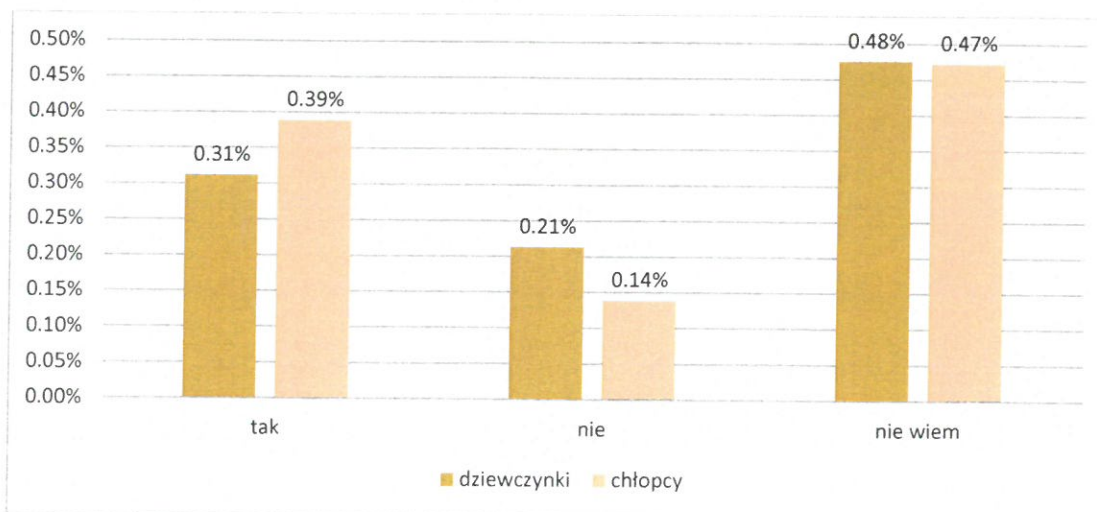
Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (63,64%) oraz uczennice (45,45%) twierdzą, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnej substancji.

Wykres 61 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

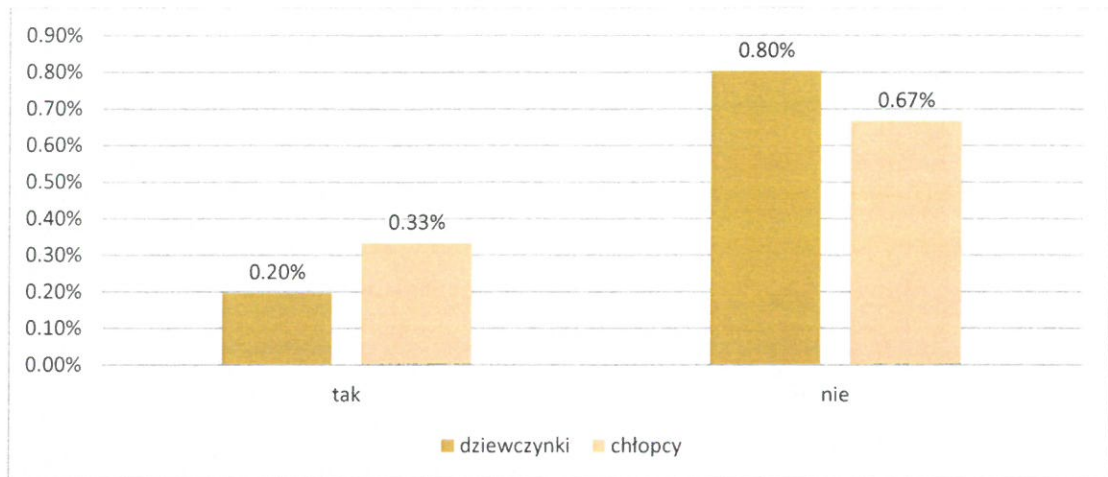
Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 38,89% chłopców oraz 31,15% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się zdarzają.

Wykres 62 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

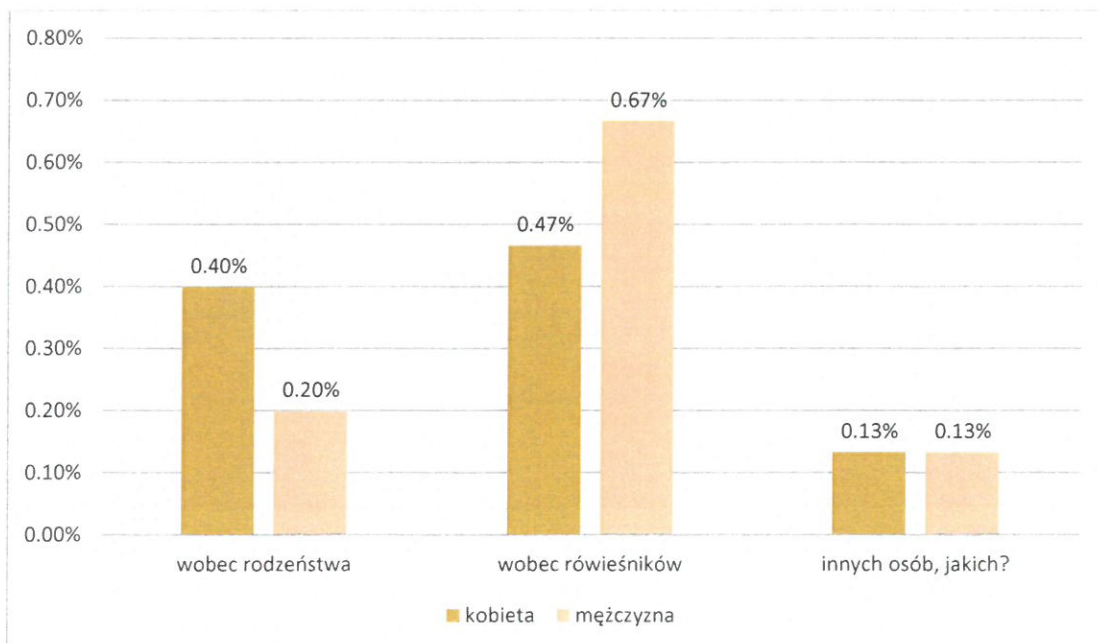
Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 19,67% dziewczynek oraz 33,33% chłopców przyznało, że zdarzały się sytuacje gdzie stosowali oni przemoc wobec innych.

Wykres 63 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

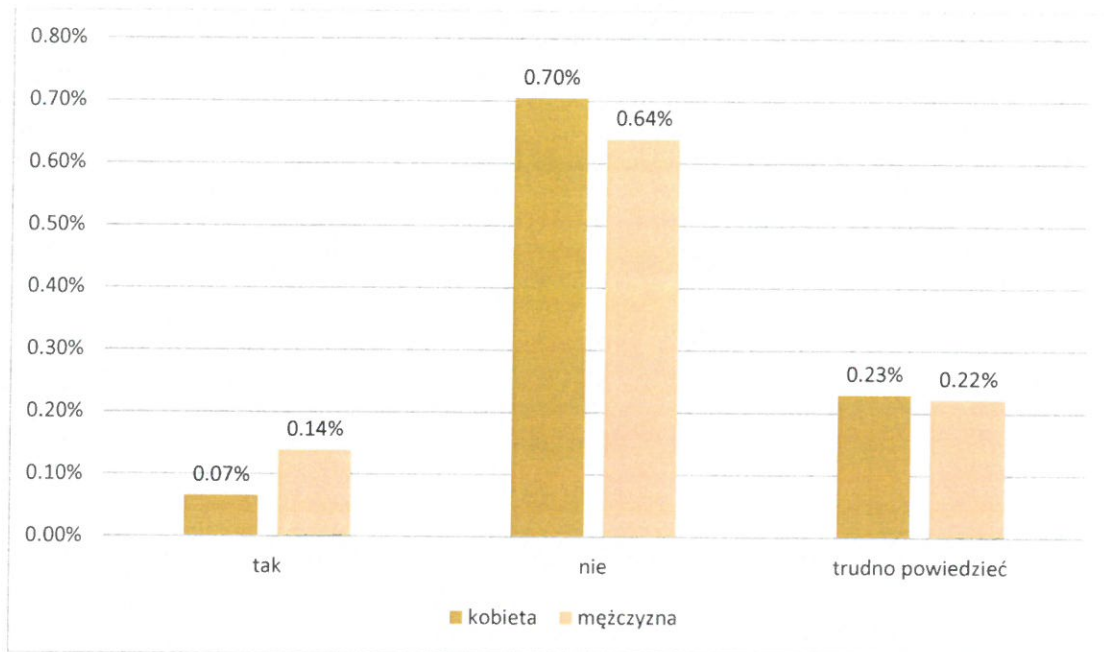
Odpowiadali również wobec kogo stosowali przemoc. Uczniowie (66,67 %) oraz uczennice (46,67%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników oraz rodzeństwa (40% dziewczynek, 20% chłopców). Młodzi ankietowani wymieniali także „inne osoby”, takie jak: koledzy i przyjaciele.

Wykres 64 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

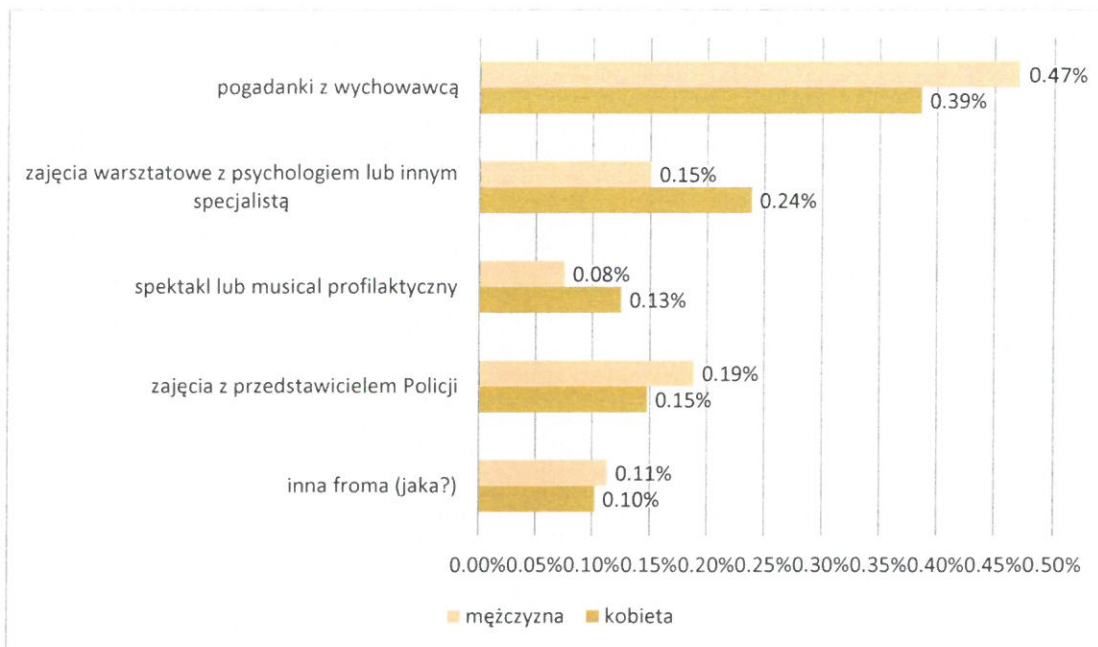
Dodatkowo, 13,89% uczniów, oraz 6,56% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu.

Wykres 65 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (47,17%), zajęcia z Policjantami (18,87%), zajęcia warsztatowe z psychologiem (15,09%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (7,55%). Dziewczynki również najczęściej wybierały rozmowę z wychowawcą (38,64%), zajęcia warsztatowe z psychologiem (23,86%), zajęcia z przedstawicielami Policji (18,87%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (12,50%). Dodatkowo, młodzi mieszkańcy zaznaczali odpowiedź „inne formy” zajęć, lecz nie podali konkretnie jakie.

Wykres 66 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Krypno można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Wyniki badań wśród mieszkańców Gminy Krypno

a) 35,37% respondentów przyznało, iż jednorazowo wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywają, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 19,51% osób. 29,27% ankietowanych wybrało odpowiedź, że spożywa 1 do 2 porcji jednorazowo. Jedynie 8,54% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym decyduje się go spożywać, a 7,32% osób alkohol spożywa w postaci 11-13 dawek. Respondenci najczęściej sięgają po: piwo (43,90%), wino (23,17%), wódkę (25,61%), alkohol własnej roboty (6,10%), nalewki (14,63%), likiery (7,32%), alkohol spoza legalnego źródła (3,66%), a także „inne, jakie?” respondenci odpowiadali (2,44%): whisky bądź wódki smakowe.

- b) dobrą wiadomością jest fakt, iż 82% mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Z tą opinią nie zgadza się 5% osób, 13% ankietowanych nie potrafi udzielić odpowiedzi na to pytanie.
- c) Najczęściej osoby, które palą papierosy, sięgają po nie: dla przyjemności (58,97%), przy alkoholu (46,15%), dla towarzystwa (33,33%), w stresie (32,08%) oraz dla zabicia czasu (28,21%). 23,08% palących osób, które zamieszkuje Gminę Krypno nigdy nie próbowało rzucić palenia. Chęć rzucenia palenia wykazuje 30,77% osób, 10,26% ankietowanych próbowało wiele razy, a także 35,90% podejmowało tą próbę raz, lecz bez powodzenia.
- d) Ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że nie zdobywają informacji na ten temat (41%). Pozostali uzyskują takie informacje od znajomych (11%), oraz zaczerpują wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (33%), czy też od rodziny (10%).
- e) 19% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. 8% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Natomiast 73% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy. Bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Krypno jest picie alkoholu (83%), choroby (13%), wykluczenie społeczne (17%), zażywanie dopalaczy (9%) i narkotyków (16%) oraz zażywanie leków (11%).
- f) Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały iż, doświadczają przemocy fizycznej (54,17%), psychicznej (66,67%), a także ekonomicznej (8,33%) oraz zaniedbania i seksualnej (12,50%). Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, był najczęściej partner/partnerka (58,33%). Kolejno: tata bądź dziecko/dzieci (16,67%). Brat lub mama (8,33%) a także, dziadkowie (4,17%). Ankietowani (8,33%) odpowiedzieli również „inne osoby, jakie?\": rodzina partnera oraz sąsiad.
- g) Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej była to przemoc psychiczna (75%), a także, przemoc fizyczna (50%), ekonomiczna (12,50%), zaniedbanie (12,50%) oraz seksualna (12,50%). Osobami w stosunku do których ankietowani zastosowali przemoc to najczęściej: partner/partnerka (62,50%), dziecko/dzieci (37,50%), rodzeństwo (25%) oraz rodzice (25%).

h) Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (62,50%). Pod wpływem alkoholu było 37,50% ankietowanych.

2. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

a) Tylko 44,44% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni.

b) Sprzedawcy deklarują, że rzadko sprzedawali alkohol osobom nietrzeźwym (55,56%). Warto zauważyć, że jest to ponad połowa sprzedawców.

c) Dodatkowo 77,78% respondentów przyznało, że wiele razy zdarzały się sytuacje, w których osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w miejscu ich pracy.

d) Sprzedawcy przyznali również w 66,67%, że nigdy nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży.

3. Wnioski dotyczące środowiska dzieci i młodzieży

a) Uczennice, które miały już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowały tej substancji w wieku 8-10 lat (50%), następnie w wieku 11-14lat (25%), a także w wieku 17 lat i więcej (25%). Chłopcy, którzy odpowiedzieli, że kiedykolwiek próbowali alkoholu rozpoczęli spożywanie alkoholu w wieku 8-10 lat (57,14%) oraz kolejno w wieku 11-13 lat (42,86%).

b) 27,27% chłopców odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani lub podkradli alkohol rodzicom. Pozostali uczniowie przyznali, że kupowali alkohol samodzielnie (18,18%), poprosili kogoś o kupno oraz dostali od starszych kolegów (po 9,09%). Dziewczynki przyznały również, że podkładały alkohol rodzicom (37,50%), ktoś je poczęstował (25%) oraz dostawały alkohol od starszych kolegów, kupowały samodzielnie i prosiły kogoś o kupno (po 12,50%). Zdziwiające jest to, że 66,67% chłopców oraz 75% przyznaje, że rodzice nie zareagowali pomimo tego. Dodatkowo, chłopcy przyznali, że rodzice wyznaczyli im karę oraz zdenerwowali się (16,67%).

c) Spośród ankietowanych, 78,69% dziewcząt oraz 47,22% chłopców, nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić, czy zdobycie alkoholu w ich najbliższym otoczeniu jest trudne, czy łatwe. Następnie 14,75% dziewczynek wybrało odpowiedź, która mówiła o tym, że alkohol jest trudny do zdobycia w danej miejscowości, tak stwierdziło również 22,22% chłopców.

Następnie 6,56% dziewczynek oraz 30,56% chłopców stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe w ich gminie.

d) Uczniowie (22,22%) oraz uczennice (29,51%) Gminy Krypno przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy, jednakże dodatkowo, 91,80% uczennic oraz 80,56% chłopców przyznało że nigdy nie paliło papierosów.

e) Młodzi mieszkańcy przyznali również w większości, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosy (40% dziewczynek, 85,71% chłopców).

f) Uczniów szkół zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 100% chłopców i 96,72% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Dziewczynki zażywały substancje psychoaktywne w przedziale wiekowym od 8 do 10 roku życia (50%) oraz w wieku 17 lat i więcej (50%). Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała zdecydowanie, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia (81,97% dziewczynek, 75% chłopców).

g) Głęboko niepokoi fakt, że 29,51% dziewczynek oraz 30,56% chłopców przyznało, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy.

h) Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 38,89% chłopców oraz 31,15% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się zdarzają.

i) Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 19,67% dziewczynek oraz 33,33% chłopców przyznało, że zdarzały się sytuacje gdzie stosowali oni przemoc wobec innych.

j) Uczniowie (66,67 %) oraz uczennice (46,67%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników oraz rodzeństwa (40% dziewczynek, 20% chłopców). Młodzi ankietowani wymieniali także „inne osoby”, takie jak: koledzy i przyjaciele.

k) Dodatkowo, 13,89% uczniów, oraz 6,56% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu.

l) Młodzi mieszkańcy gminy zostali zapytani o zajęcia profilaktyczne, jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (47,17%), zajęcia z Policjantami (18,87%), zajęcia warsztatowe z psychologiem (15,09%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (7,55%). Dziewczynki również najczęściej wybierały rozmowę

z wychowawcą (38,64%), zajęcia warsztatowe z psychologiem (23,86%), zajęcia z przedstawicielami Policji (18,87%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (12,50%). Dodatkowo, młodzi mieszkańcy zaznaczali odpowiedź „inne formy” zajęć, lecz nie podali konkretnie jakie.

m) Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 37,78% chłopców oraz 36% dziewcząt. Pokazna grupa ankietowanych, stanowiąca 37,78% chłopców i 38,67% dziewczynek, nie stara się w żaden sposób pozyskiwać informacji w tak znaczącym temacie.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Krypno przedstawia poniższa tabela

Tabela 13. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin zagrożonych problemami społecznymi i uzależnieniami; 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie patologiami, wynikające z ubożenia ludności i bezrobocia, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • ujemny przyrost naturalny, • rozwój bezrobocia, praca poza gminą Krypno,

- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (pomoc rodzinom z problemem alkoholowym; wsparcie dzieci; organizacja zajęć sportowych, itp.);
- istnienie na terenie gminy Gminnego Ośrodka Zdrowia w Krypnie,
- istnienie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krypnie,
- istnienie na terenie gminy Gminnego Ośrodka Kultury,
- istnienie Gminnej Biblioteki Publicznej,
- istnienie Uczniowskiego Klubu Sportowego „Krypnianka”,
- istnienie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych,
- istnienie na terenie gminy świetlic wiejskich,
- baza instytucji wspierających rodzinę wraz z dobrze przygotowaną i stale doskonalącą umiejętności kadrami działającą na rzecz rodziny,
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna w placówkach edukacyjnych,
- działania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Krypno,
- znacznie niższy poziom wykształcenia mieszkańców,
- mniejsze możliwości znalezienia zatrudnienia przez absolwentów szkół średnich,

- współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,
- realizacja rządowego programu finansującego dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych
- rozwój infrastruktury gminy,
- dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie,
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,
- dobra baza rekreacyjno-sportowa,
- mała liczba ciężkich przestępstw na terenie gminy,

SZANSE

ZAGROŻENIA

• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • Zapobieganie patologiom społecznym i ubożeniu ludności • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,	• wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych, • utrzymujący się wskaźnik bezrobocia, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym) i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki,

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- promocja gminy, działania wspierające,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,
- rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej,
- edukowanie dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu bezpieczeństwa, uzależnień i potencjalnych zagrożeń przez funkcjonariuszy Policji i Straży Pożarnej.
- zapobieganie patologiom społecznym,
- niska popularność substancji psychoaktywnych wśród uczniów.
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,
- zjawisko przemocy w rodzinie,
- zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach,

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KRYPNO NA LATA 2021-2030

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców.

Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Krypno pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy - stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne - są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Krypno na lata 2021-2030 brzmi:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Krypno odpowiednich warunków do życia i rozwoju poprzez przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Krypno. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych;
- ✓ zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania oraz w formach instytucjonalnych – domu pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;

- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- ✓ wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Krypno poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów

społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno na lata 2021 - 2030* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY:

Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY:

Poprawa jakości życia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych;
- Kierowanie osób potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;

- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym, dotkniętym długotrwałą chorobą i ich rodzinom;
- Praca socjalna.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy;
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba osób, którym udzielono wsparcia;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY:

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;

- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia;
- ✓ liczba osób długotrwale chorych, którym udzielono wsparcia;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ✓ ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY:

Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY

Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba osób objętych programami wczesnej interwencji;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;

- ✓ liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- ✓ liczba projektów przeprowadzonych w świetlicach wiejskich
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA, GOK i instytucje kultury

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY

Pomoc i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitoring zjawiska;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie

się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA, ZI

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY:

Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

I CEL OPERACYJNY:

Zapewnienie pomocy oraz wsparcia osobom i rodzinom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne);

- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- ✓ liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- ✓ liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;

- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy;
- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym;
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia oraz grup samopomocy;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY:

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;

- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Krypno – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krypnie,
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Krypno;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Krypno;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Krypno;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 15 marca każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krypnie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotowuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 2 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)

- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krypno na lata 2021-2030 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak aktualna sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Spis tabel

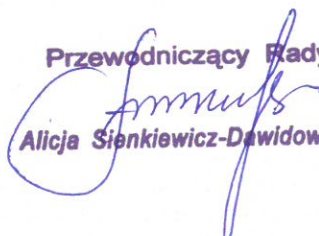
Tabela 1 Przepisy (oszacowane) na terenie Gminy Krypno	16
Tabela 2 Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS	22
Tabela 3 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	28
Tabela 4 Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie	28

Spis wykresów

Wykres 1 Mapa województwa podlaskiego	5
Wykres 2 Liczba mieszkańców	6
Wykres 3 Ludność Gminy Krypno w rozbięciu na ekonomiczne grupy wiekowe	6
Wykres 4 Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	22
Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu ubóstwa w latach 2018-2020	23
Wykres 6 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	24
Wykres 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020	25
Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu bezrobocia w latach 2018-2020	26
Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krypno z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020	27
Wykres 10 Płeć respondentów	33
Wykres 11 Jak często Pan/Pani spożywa alkohol?	34
Wykres 12 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/Pani najczęściej?	34
Wykres 13 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)	35
Wykres 14 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?	36
Wykres 15 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	36
Wykres 16 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?	37
Wykres 17 Jak często pali Pan/i papierosy?	37
Wykres 18 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?	38

<u>Wykres 19 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?</u>	38
<u>Wykres 20 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?</u>	39
<u>Wykres 21 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?</u>	39
<u>Wykres 22 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?</u>	40
<u>Wykres 23 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy?</u>	40
<u>Wykres 24 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?</u>	41
<u>Wykres 25 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z?</u>	41
<u>Wykres 26 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?</u>	42
<u>Wykres 27 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru)</u>	42
<u>Wykres 28 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).</u>	43
<u>Wykres 29 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?</u>	43
<u>Wykres 30 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).</u>	44
<u>Wykres 31 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe? (Pytanie wielokrotnego wyboru).</u>	44
<u>Wykres 32 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?</u>	45
<u>Wykres 33 Płeć sprzedawców</u>	45
<u>Wykres 34 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie</u>	46
<u>Wykres 35 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?</u>	46
<u>Wykres 36 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?</u>	47
<u>Wykres 37 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?</u>	47
<u>Wykres 38 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?</u>	48
<u>Wykres 39 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?</u>	48

Wykres 40 Płeć uczniów	49
Wykres 41 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?.....	50
Wykres 42 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?	50
Wykres 43 W jakim wieku zacząłeś/zaczełaś pić alkohol?	51
Wykres 44 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?	51
Wykres 45 Jak otrzymałeś/aś alkohol?	52
Wykres 46 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?	52
Wykres 47 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?	53
Wykres 48 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?	53
Wykres 49 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?	54
Wykres 50 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?.....	54
Wykres 51 Czy próbowałeś/aś substancji psychoaktywnych?	55
Wykres 52 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?	55
Wykres 53 W jakich okolicznościach zażywałeś/aś te substancje?.....	56
Wykres 54 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/ dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?.....	56
Wykres 55 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze?.....	57
Wykres 56 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?	57
Wykres 57 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?.....	58
Wykres 58 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?....	58
Wykres 59 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?.....	59
Wykres 60 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?	59
Wykres 61 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?.....	60
Wykres 62 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?	60
Wykres 63 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?	61
Wykres 64 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	61
Wykres 65 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	62
Wykres 66 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?	63

Przewodniczący Rady

 Alicja Sienkiewicz-Dawidowska